

RMK.
1045

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

~~Hang. o. f.~~

~~978.~~

B. A. K. I. 1045.

1. péld.

(Teljes.)

1045

Izrael Istenének igaz Tiszteleti mellett buzgo

**ILLYES PROPHETA-
NAK
ELRAGADTATASA.**

az az

Idvességes Tanítás;

Mellyet ERDELY Országban lévő IZRAEL ISTENE-
NEK Dicsőséges igaz Tiszteleti mellett, ILLYES-
SEL mind halálíglan, álhataloson buzgo CHRIS-
TUS igaz SZOLGAJANAK; most lelkében meg-
dicsőült VASARHELYI PETERNEK, hidegedett
teste el-takarításának alkalmatosságával; ENYÉ-
DEN akkori szép feles gyülekezet előtt, CHRIS-
TUS Isten vezérléséből alkalmaztatott, 1666. éiz-
tendőben, Pünkösdi havának 16-dik napján.

Méltóságos KEMÉNY JANOSNE Fejedelem Afálszony
ó Nagysága, Udvari Prédicátora.

SZATHMARI B. PETER.

S Z E B E N B E N,
SZENCZI KERTESZ ABRAHAM által nyomtatott,
M. DC. LXVI

TEKINTETES NEMZETES

URI

FELSŐSEGGELEK ES JOSZAGOS CSELEKEDÉTEKKELEKES, ENYEDI híres COLLEGIUM CURATORINAK;

A' kegyelemnek Urától, lelki Sionához s' Jerusáleméhez meg-emészto s' minden földi akadályokat fellyúl mulo s' meg-gyózo, buzgo SZERELMET, és órvendetesebb idókra kedves egétségben meg-maradást, minden kedvesivel, lélekből kívánok!

Mivel a' mint bölcs Salamon szol (Példás könyvének 16 résznek 9. versében; *Az embernek elméje gondolja meg az ő utát, de az Úr igazgatta annak járását,*) engemet is mostan reménségem kívül sira s' keserves alkalmatosságra vezérlet a' bölcs itéletű Ur kegyelmezek között: mellyhez képest szándékom s' igyekezetem kívül lett ez is, hogy kegyelmezeket keserves dolognak meg-olvasására s' voltaképpen való meg-fon-
 tolására serkengesse. Mellyet mindazáltal (noha e' világi emberek órvendetes állapotot szeretnek inkább) bölcs Salamon jobbnak s' idvésegefebbnek lenni tanit, Prédikátor könyvének 7 résznek, 2-dik verlében: *Jobb (ugymond) a' siralmas házhoz menni, hogy nem mint a' lakodalomnak házához; mivel hogy minden embernek vége van, és az élő ember meg-emlekezik arról.* De a' bölcs Istennek úgy tetzvé, hogy mint egy buzgo lelkű ILLYEST egész IZRAELNEK kárával, e' húséges, kedves, hasznos szolgáját is ERDELYBEN lévő IZRAELE között ki-ragadgya, Tudos, becsületes, az Ur Christu-

Christusban Atyámfainak közönséges tettzéseket, s' intéseket, és tőle keserűségre hagyatott özvegyének is kérését előttem visel-
 vén, s' mint a' szomorú váratlan alkalmatosságra engedre, ez egy-
 gyű Tanitást alkalmaztattam a' szomorú alkalmatosságra. Mel-
 lyet hogy közönséges szemekben bocsátottam kegyelmezeknek
 ajánlván, bizonyos, derekas okok vitte nek reá, nem is magam
 oktából, avagy vakmerőségből lett, kik között; Első, Mert ke-
 gyelmezek fontolhattya voltaképpen meg, mitsoda közönséges
 kár, ilyen hasznos Christus igaz szolgájának el-költözése; s' ke-
 gyelmezek buzgosága s' serény vigyázása által orvofaltathatik is
 meg. Második, Mert arról az együgyű Tanitástól némelly
 becsületes emberek tudakozván, magamnak is jelentették, ki-
 vánnak látni irásban. Harmadik, Mert ha némellyek Athe-
 nási ujsághoz való indulattokból, (Apost. Csel. irt könyvnek,
 17. résznek 21-dik versében.) Avagy inkább kárhoytatásra s' itéletre
 hajlo elméből kívánnák is látni; De bizonyossá téttem felőle,
 hogy vadnak olyak is, kik épületre czéloztak s' olyan véggel is
 emlegették. Negyedik, Meg-dicsőült lelkű Christus húséges
 szolgája, meg-hagyatott özvegye kívánságának s' kérésének, eb-
 benn is hogy engedgyek, a' szeretet kívánta.

Kegyelmezeket segéllye a' könyörülő Ur! hogy a' miképpen e'
 híres Enyedi Collegium s' Erdélyben lévő Isten Izraele Illyéi buz-
 go lelkű, mélységes Pál Apostoli tudományu, Mofesi szelidségű,
 János Apostoli titkos mélységes értelmű, Péter Apostollal bar-
 batoson magyarázo Tanitójától vált ma meg; Legyenek ennek
 tudománya, élete, erkölce, szent, holtig álhatatos buzgosága,
 következőknek is oldalokban éreztető, s' azoknak követésére in-
 dító ósztón gyanánt!

A' mi engemet illet, ha színtén elme mutogatást várnának is né-
 mellyek, a' váratlan szorossá alkalmatosságra engemet, könyveim-
 től is távuly lévén, attól ki-rekesztett volna: Mivel ez együgyű
 tanitást is többire utamban, az Istentől nékem adatott Talen-
 tum szerént, loyam hátán lett elmélkedésimből, kellett ki-relni,

Azután, igaz, kiváltképpen szent irásbéli helyeknek, és a' *Helvetica Confessio* tulajdon szavainak le-írásával (nagyobb s'világosabb bizonyoságnak okáért) és némelly meg-értésre szükséges dolgoknak, világosabb mutogatásával meg-bővítettem. Ha a' nagy kegyelmű Urnak úgy tettük, más közönséges épületre néző, s'lelki Jerusálemelki szabadságának oltalmazására czélozo munkához-is kezdettem. Addigpedig kegyelmeteknek ezt alázatofon, de kegyelmetek jó akarattjában meg-nyugott nagy bizodalommal, immár meg-ementet s'elő számlált okoktól viseltetvéni ajánlom.

Az Izraelnek kegyelmes Ura, szánnya-meg szerelmes Fia vérén szerzett fáját örökségét s'lelki Jerusálemét, és annak romladozott kő-falaít építse-meg! kegyelmeteket-is sok változásokkal meg-terhelte s'fialmas elzöldök s'napok után, örvendezte meg, lelki Jerusálemének igaz s'állando szent békeségével!

*Kegyelmetek lelki s' testi boldogságáért a' könyörüle-
telességnek Uraelött, esedezölleki Assyria
az Ur Christus kegyelme által; és szíves,
igaz jó akaro egygyűgyű szolgálja.*

SZATHMARI B. PETER.

Síralmas alkalmatofásra készitő
ELŐL J A R O B E S Z E D.

*Jesus Christus serege; sok nyomorúságoknak s' veszedelmeknek tú-
zeségökemenczéből, csudálatofon az erős mindenható Isten
keze által ki-ragattatott szép számos gyülekezet;*

A Z Ægyptusok pogányok lévén, mivel nekik Joseph sokat szolgált, azért hozzája való szeretetekből, mikor édes Patriarcha Attya Jákob holt testét el-akarván temetni, temető helyére, Canahán földére indulna, el-késérik: és az utban a' Jordán vize mellett ARAD nevű mezőben nagy sírást tőnek Josephel heted napig: melly helyet ugyan A 3 EL MITZRAIMNAK, az az, Ægyptusok síralmának nevezének. A' mint Teremtésről irt könyvnek 50-dik részében, 10, 11, és következő verszekben vágyon. Ma te-is Christus szent Gyülekezete olly Patriarchát kélériz-el (méltán sírással,) ki sok lelki fiakat szült, magad nemzetiből valót! Ha idegenek lévén az Ægyptusok sírtak keservesen két izbenn-is, a' mint Teremtésről irt könyvnek 50-dik résznek 3-dik, versében vágyon, méltán te-is érezheted az erős mindenható Istennek csapását, (elsőben pedig azok Ægyptusban egyven napig sírtak, minekelőtte a' Patriarcha testével ki-indulának; másodszor az utban hét napig) mert nem csak egy Ecclesia, Schola, s' nevezet szerént nem-is csak te, szép Tanító, s' Tanuló seregből álló Enyedi Collegium vallottál kárt; hanem ez Erdély országban tűz s' fegyver között meg-maradott egész Magyar nemzet. Mikor szent Pál bucsuznék az Ephesusbéli szent Gyülekezettől, és (a' mint Apostolok Cselekedetiről irt könyvnek 20-dik résznek, 15, és 38-dik verszekben vágyon,) jelentené, hogy többé az ő országját nem láttyák; keserves sírára fakadának, nyakában rohanván s' csokolgatván az Apostolt. Ti-is manál tovább, ezt a' Christus igaz néhai Apostoli életű s' tudományu szolgáját nem láttyátok, míg a' Trombita meg-fualtatik, s' az igaz biro Christus az igazaknak fel-támadásfokkor s' meg-dicsőítettéskkor el-jövénd meg-dicsőséggel. Eli Pap idejében Samuel Prophéta által meg-jövendőltetett rettenetes csapása végbe méne az Izrael népén, Samuel Első könyvének 4-dik részében a' mint nyilván vágyon. A' Frigynök ládája a' Philistusok által el-nye-

retett, a' nép fegyverrel le-vágattatott, úgy hogy csak gyalog harmincz ezer vészett, 10-dik v. Eli Pápnak két fia is fegyver miatt el-estének, és így ezekre mezve a' Phineás Pap felesége azt mondá, úgy is nevezé keserűségének fiát; *El-véretett Izraeltól a' dicsőség.* A' mint azon résznek, 21, 22-dik versében vagy on. Ma mitsoda a' Frigynek ládája? Az igaz Isteni tisztelettel a' Christus hívei, mivel ma szent Pál Apostol tanítása szerént a' hívek a' Szent Léleknek templomi, 1 Corint. 6. 19. Ma el-nyeretetett a' Philisteutoktól a' frigynek ládája, Oh igaz itéletű Isten, mivel fok helyekben az Isten igaz tiszteletti megszünt, az őtet tiszteletők fegyverrel meg-emeztettek. E' Magyar nemzetben lévő Izraelből hány igaz Christus szolgálai eméztettek meg, halál, ellenség által, kegyetlen fegyver által, kikben a' Szent Lélek kegyelme lakozott? Hány helyekben laknak ma rokák, szarkák? és ordítanak némelyekben a' kegyetlen pogányok? Hiszem szent Dáviddal mondhattuk és siralmas Jeremiással, a' nyomoruságnak egyik melsége a' másikat követi, Solár könyvnek 42. r. 8-dik versében. Siralmas könyvnek 1. r. 12-dik v. Mondhattuk Phineás fel-légével, hogy el-véretett Magyar Izraeltól a' dicsőség! ma is az igaz itéletű Isten meveli siralmunkat, im' e' keserves alkalmatosság is siralomra hív minket. Ezeket azért voltaképpen meg-ésmérvén mit cselekedgyünk? Jertek ennek a' megharagutt rettetenes Istennek esedezzünk még is.

I M A D S A G.

OH rettenetes itéletű, nagy hatalmu, mindeneken szabadon uralkodo erős borszu állo Isten! ki minket versz régen a' mi bűneinkert, s' nemzetstől csak meg nem eméztettel: e' máj napon is nem szünt meg a' te haragod. Mig haragszol a' te népedre? miglen nem könyörülsz a' hideg Scythiából ki hozott, s' e' jo földön le-telepedett Magyar népeden? lelki testi farkaloktól s' kegyetlen éh Oroslányoktól környül véterett Seregeden? Örökké gerjedeze már haragod, utolsó puszulásáig s' romlásáig ez országban lévő Magyar népednek? Avagy hasonlová akarfé tenni a' Sodomához, Gomorrához, honnét Lotot kihozván az után őket el-vezted? meg érdemellyük méltán oh igaz Isten. De oh vegyenek elől minket a' te nagy irgalomságid. Ha te nem parancsolsz Ur Jesus Christus a' háboruknak, s' utolsó romlásunkra nevedekni kezdett tengői haboknak, majd el-merülünk s' meg-emeztetünk, el-fogyunk! Nyujts ki azért édes Jesusunk segítő karjaidat e' nyomorult néped segítségére, szabadíts ki még minket a' mi nagy inségünkből! Ha egy felől meg-kesztesz, más felől vigasztally; ha sebesítesz, gyógyíts más felől: Ha egy felől versz, más felől kötözgesd sebeinket. E' siralomnak völgyében mig bujdosztat légy mi-velünk; **hogy mint**

hogy mint Izraelnek a' Veres tengeren által-menvén Canahánra jutott végtére: Mi is nyomoruságinknak s' szenvedésinknek veres tengerén mehefsünk drága piros véred által szereztetett dicsőséges Canahanodba. Most is e' váratlan szomorú alkalmatossággal taníts minket a' boldog ki-mulásra, és hamar el-futo életünk bölcsen el-vegezésére. Hogy te lelkűlak Völégénye meg-jelenvén, mi is örömmel, készen lelkeinket mint eggyeilen egy meg-tartonkuk, néked meg-adhassuk Amen! *Mi atyánk &c.*

T E X T U S.

Azok az igék, mellyekből e' váratlan s' reménten szomorú alkalmatossággal, az Ur Lelke indításából s' vezérléséből Tanítást és vigasztalást vehettek; meg-vadnak írva Királyokrol irt második könyvnek 2-dik részében a' 12-dik versben. *Edes Atyám, edes Atyám, Izraelnek mind szekerei, mind lovagi!*

EZ el-olvasott igék előtt meg-irattatik Illyés Prophetának el-ragadtatása, modgyával, és elől-játo dolgaival együtt. Hogy Jordán vizén által menvén onnét ragadtatott-el, a' szent irás magyarázóik bizonyos okait adgyák. Elsőt; Hogy az ujjá-születésnek jele, melly a' viz, példázattuk, holott is az után Keresztelő János keresztelt; ki is a' buzgoságra, és hathato lélekre nézve Illyésnek mondatik, Malach. 4. 5. Matth. 17. 14. Luc. 1. 17. Másodikat; Hogy azzal is tanítaná Illyés Prophetá, az ujjá-született embereké a' mennyeknek országá, a' mint szol az Ur Christus Joh. 3. 5. *Bizony bizony mondom néked, ha valaki nem születendik víztől és Szent Lélektől, nem mehet bé az Isten országába.*

De ezeket el-hagyván az el-olvasott igékre mégyek és meg-térek. Melly igékben Eliseus Prophetának Illyés Prophetá el-ragattatásán valo kesergései bannatya adatik előnkbe.

Két dolgok vadnak az igékben. Első; El-ragattatott Illyés Prophetának, Eliseustól siralmas, és buzgo szeretetes meg-szolitása. Másodszor; Oka annak: Mert Izraelnek mind szekerei mind lovagi volt. Es így Izraelte következő nagy kár is abban jelentetik.

Két nehésség vadnak az igékben. Első; Hogyhog mondgya Atyának, holott Idvezitőnk tiltja, Matth. 23. 9. *Es senkít e' földön Atyáknak ne nevezettek: Mert egy a' ti Atyátok a' ki mennyben vagyon.*

Peletet: Tiltva édes idvezítőnk a' nével való, tisztelség kívánással lévő nevezetet. Kik sem a' lelki kegyelemre nézve, sem a' természet szerént való nemzetre nézve, atyáknak nem mondathatnak. Nem az elsőre nézve, mert nem-hogy eszközök volnának az ujjá-születésben, és a' kegyelem közlésében, de inkább akadályok. Mint idvezítőnk azon résznek 13-dik vers. mondgya. *De jf tiúkték képmutató tráfádok és Phariseusok, mert a' mennyeeknek országát bé zárjátok az emberek előtt: Mert ti nem mentek-bé, és a' kik bé akartának menni, azokat-ia nem bocsátjátok.* Így nem mondathatnak atyáknak a' Jesuiták (kik úgy hivattyák magokat nem káromkodás nélkül, mivel csak a' Christus idvezítő, Aét. 4. 12. *Es nincsen senkiben másban idvezítés, és nem adatott emberek között ég alatt más név melly által kétszere meg-tartatunk, vesd őszve, alább a' 13-dik résznek 29-dik versével.)* Nem monda hatnak, mivel az idvezítésben, és kegyelem közlésében nem hogy eszközök volnának, de idvezítőnk tanítása szerént akadályok, vesztők; nem Tanítók hanem el-csábítók. Ezen iteltre tartoznak a' Barátok. A' mi nézi a' természet szerént való szülést, atyaságot; magok-is tagadgyák erre a' tekintetre nézve atyaságokat, mivel feleségek nincsen, magok hiszem nem szülhetnek, hanemha olyan férfi létszen közzülők mint János Pápa, ki (a' mint magok Historicusi meg-vallyák, azok között híres Platina,) gyermeket szült, szentséges Pápa lévén. Szent Pál az első tekintetre nézve mondatott Atyának, méltán-is, mint maga mondgya, mivel, 1 Cor. 4. 15. *Mert ha tíz ezer tanító Mesternek lenne-is a' Christusban: mindazáltal nem sok Atyások vagyok: mert én szültelek titeket a' Jesus Christusban.* Hasonlóképpen Elifeus Ilyés Prophétát erre nézve mondatott Atyának; nem a' természet szerént való szülésre nézve, hanem a' természet felett való szülésre s' lelki kegyelemnek közlésére nézve. mellyben eszköze volt Istennek Ilyés, mint, 1 Reg. 19. 20, 21. vagyon. Keler-ves dolog ez ma-is. A' kik életekkel, erkölcsökkel építnek és tanítanak málokat; (az elsőségért, a' nagy tisztelségért és lelki előmenetért, épületet meg-akadályoztató haszonért nem harczolván,) azoktól kik cselekedetekkel ezeket Tit. 1. 16. tagadgyák, ha nyelvekkel vallának-is; csufoltnak, Puritanuloknak, Presbitereneknek, nevezetnek. Oh bár tisztábbak volnának ók-is! oh bár a' Christus regulájához rendeléséhez jobban szabnák életeket! Tudgyák-meg ez illyenek, elég vizsgálásunk vagyon így-is, ha ugyan a' csufolók közzé számlállyák-is magokat, a' mint az utolsó időkre jóvendői Pál Apostol 2 Tim. 3. 1, 21. *Ez pedig legyen tudotokra, hogy az utolsó napokban ártalmas idők lesznek. Mert lesznek az emberek magoknak szeretői, fosványok, dicsekedők, kevélyek, szidalmazók, szüléjeknek engedetlenek, báládatlanok, tisztátalanok, szeretet nélkül valók,*

bíkeség

bíkeség nélkül valók, parvázkodók, mértékletlenek, kegyetlenek, a' joknak nem szeretői. Elég vizsgálásunk vagyon, mert azt felellyük a' mit szent Pál, Aét. 24. 14. *Ezről pedig teséked vallást tészek, hogy én az ut szerént mellyet szerzetnek mondanak, ugy szolgálók az én Atyáimnak Istenének, ugy mint ki hiszek mind azoknak, mellyek a' törvényben és Prophetákban meg-vadnak írva.* Tudgyuk azt-is, Boldogoknak mond edes Mesterünk, Matc. 5. 11. *Boldogok lesztek, mikor titeket szidalmaznak, háborgatnak, és minden gonosz hazugságot mondanak tiellenetek, én érettem: Órúlyetek és örvendeztetek, mert a' ti jutalmatok bőséges mennyeekben: mert zéképpen háborgatták a' Prophetákat-is kik ti előttetek voltak.* Tudgyuk azt-is, igaz mondo Jeremiásnak nem volt becsületi, a' mikor külső maga hasznát, és hasa gyönyörűségét az Isten népe el-veszésével szerető s' kereső csalárd ámito Passur és Haniás Papok, kedvekre ctek ideiglen a' romlásig. Es Jeremiást némellyik atczul csapdosta s' meg-is tomlóczotte: Némellyik meg-hazudtolts. Lásd-meg Jerem. 20-dik, és 28-dik részeit. Így járt, hízkelkedni nem tudó, maga tisztelségét lelke esmérési ellen nem vadázó Micheas-is, 1 Reg. 22. 24.

Második nehézség az igekben: Miért mondgya Elifeus Ilyés Prophétát, Izrael szekereinek és lovaginak? 1. Vévén hasonlatosságot a' Királyoktól és serény híres vitézektől; kik a' táborokban a' fegyvereket, és ellenségeket meggyőző hadi szerzámokat szekereken hordozták vala. Pharaoh-is szekerekkel készült vala az Izraeliták után, Exod. 14. 6, 7. Achab-is szekérben sebesítettete halálra, Josapháttal Syrusok ellen indulván, 1 Reg. 22. 31, 32, 34. Így hasonlóképpen Ilyés, lelki testi ellenségeket meggyőző lelki fegyverrel tanította vala a' Népet. Ugy hogy ha az ő tanítását fogadták volna, lelki testi ellenségeken lettek volna diadalmasok, mint Numer. 28. 1, 7. Isten nyilván meg-jelentette. Másodszor, Mert a' Királyok követei szekereken és lovakon hordozták vala, hogy követésében gyorsabban s' serényebben el-járhatnának: Így hasonlóképpen Ilyés a' felséges Urnak, s' Királyok Királyának igaz, gyors, serény, buzgó követe volt; ki-is Istennek akarattját s' követését hordozta a' néphez és Királyokhoz; és jóvendőlt a' népnek. Mindenik Ok helyes a' Magyarazattal együtt és a' dolognak meg-felel valóságoson. Mivel Ilyés erős vár és meggyőzhetetlen fegyver gyanánt vala az Izrael népének, mihelyt ő elragattaték, Izraelre nem sokára veszedelem következék, s' ama' nagy éhség, ugy annyira, hogy egy szamár fejet nyolczvan ezüst garafon vennének, és egy véka galambganéjt öt ezüst garafon, 1 Reg. 6-24, 25. Es a' gyermeket-is megennék, ugyan azon résznek 28, 29, 30. verseiben. Ennek feletre buzgó lelkü, igaz-mondo, serény, gyors követe-is volt Istennek a' néphez, és a' Királyok-

B

hoz. A'

hoz. A' mint Achábbal és Acháziaszal lett nagy dolgai meg-mutatták nyilván. Ezeket így értvén rendesen és világosan, által mégyek már a' Tudományokra, és azután azoknak a' hasznokban alkalmaztatására, e' váratlan s' reméltelen szomorualkalmatossághoz. Es valamiképpen hogy a' Salamon Templomának két oszlopi voltak, mellyek nélkül a' Templom nem lehetett: Ti is Christus hivei, (kik az Új Testamentumban drágálatosabb Templomi vadatok Istennek Salamon Templománál; ma ti is vattok Istennek Templom s'zent Pál tanítása szerént, 1 Cor. 3. 16. *Avagy nem tudjátoké hogy ti az Istennek Templom vadatok, és az Istennek Leike lakozik ti bennetek?* Hasonlóképpen, a' 6-dik résznek 9-dik vers:) két el-válthatatlan Tudományokról értvén, végben méggyen a' ti mostani épületek.

Az első meg-magyarázott részből egyenesen folyo Tudomány ez:

E L S Ó T U D O M Á N Y.

Az Istennek Izraele, abban az Ecclesiák s' a' Scholák, édes Attyoktól válnak, fosztatnak akkor meg, mikor Isten dicsőségeért buzgo lelkű, szeléd s' kegyes életű, mennyei Istenes tudományu, Tanitojoktól válnak s' fosztatnak meg.

Ezt a' Tudományt bizonyítja Elifeus. Kinek a' mint fellyebb meg-értettük Illyés Propheta nem volt természet szerént valo Attya, hanem Tanitoja, s' a' lelki kegyelemnek közlésében eszköz volt, azért is mint édes természet szerént valo Attyát úgy kefergi, s' olyan kár-vallását esmérte, meg el-ragadtatásában s' tőle valo meg-válásában.

De bővebben is, Isten Leike velem lévén oly világosan, hogy mivel a' Tudofoktól is dicsiretet, sem magam mutogotását nem czélozom; Sőt hogy ez életben Illyés lelkű, Apostoli életű, s' tudományu, Mofesi szelédsgű Illyésfűnknek, Illyéssel lelkében már édes szerelmes Christusához, (kinek hűséges szolgája volt holtig.) el-ragadtatásában esett közönséges nagy kárta' gyengékkel is el-hitellem, ezt czélozom; ugy is pedig hogy senki közzületek világosb meg-mutogatást nem kíván. En pedig más kutsót a' lelki Bethlehem-beli forrásnál nem keresek, mivel ha azt el-hadnám, a' mint panaszkodik az erős Isten, (Jerem. 2. 13. *Két gonoszságot cselekedett az én népem: El-hartak engem élő kut-síjet, és magoknak kutakat ástának, bő-omlott kutakat, kikben nincsen viz.*) felnek hogy a' hatalmas Urnak panaszfizja reám is ne illenek.

Első fundamentomot vészek s'zent Pál, 1 Cor. 4. 14, 15. *Mert ha tíz ezer tanito mestertek lenne is a' Christusban, mindazáltal nem sok atyátok vagyon: Mert én szültelek titeket a' Christusban.* Kettő vagyon itt; Első; Szent Pál szülte a' Corinthusi

cinthusi hiveket. Másodszor; Mitsoda szülés? Az Urban, Meg-tettzik hogy természet felett valo szülést emleget, mivel a' Corinthusi hivek lelki születéseben, avagy ujjá-születésekben ő volt az eszköz. Es így nyilván vagyon hogy attyok volt: Így a' tudomány is meg-áll, hogy édes attyoktól fosztatnak meg, &c. Nagyobbat mondok itt; Méltábban mondhatnak az Istenes kegyes életű, buzgo lelkű, mennyei tudományu Tanitok atyáknak az ujjá-születésre nézve, hogy nemi mint a' testi születésre nézve valo atyák atyáknak: Mellyre nézve is s'zent Pál Timotheust fiának nevez: sok helyekben. Többi között, 2 Tim. 1. 1. 1 Cor. 4. 17. Mivel a' testi atyák fiokat szülök gyakorta csak e' romlott, változo, s' hiábanvalo életre; Ezek pedig az igaz lelki atyák az örök életre. Azok a' romlott természetből, romlott természetűek; Ezek pedig a' romolthatatlan Istennek beszédéből romolthatatlanokat a' romolthatatlan életre, molly meg nem hervadhat, a' mint szol s'zent Péter, 1 Pet. 1. 4, 23. *Mivel hogy ujjá-születettek, nem rothadando magból, hanem rothadás nélkül valo magból, az élő és örökké meg-maradando Istennek beszéde által, &c.* Sőt világosan akartok erről is érteni: Adám szülte Kain fiát, de következképpen csak veszedelemre, Noé Chamot, következkés szerént csak veszedelemre. Abraham Ismaelt, következkés szerént csak veszedelemre: Isák Esaut szülte, de következkés szerént csak veszedelemre. Láttjátok azért, a' mint igirtem fellyebb, világoson a' Tudománynak igalságát. Hogy az igaz Istenes kegyes életű, mennyei tudományu Tanitok atyák, és mitsoda kárt vallanak tőlök valo meg-fosztatásokban, az Ecclesiák s' Scholák.

Második fundamentomot vészek azon Apostolnak 2 Cor. 12. 15-dik verséből. *Mert nem a' fiak gyűjtének az atyáknak kincsét, hanem az atyák a' fiaknak; En pedig nagy örömezt költök, én magamat is adom a' ti lelketekért:* Honnet is könnyű meg-érteni, minemű kincsét gyűjtének és közöllyenek az ő lelki fioknak a' lelki atyák, avagy az igaz kegyes buzgo Tanitok. Tudnillik olyat, mellyel jól elvén, (kereskedvén) a' Christus meg-dicsőítettékre el-jövetelég, meg-hallják ama' szokot, Matth. 25. 21, 23. *Jól vagyon jó és hív szolgám, kevesen voltak hív, sokra bíztak ez után, meny-bé a' te Uradnak örömebe.* Olyan kincsét adnak lelki fioknak s' Tanitojoknak; Mellyről azt mondgya az Ur Christus, Mat. 6. 19, 20. *Gyűjtetek magatoknak kincsét menyországban, holott sem a' rozs, sem a' moly meg nem enészti, és holott a' lopók is nem ársák, sem el nem lopják.* Mellyekre nézve is akárki észében veheti a' tudománynak igalságát.

Harmadik fundamentumos okot vészek, Heb. 12. 6. Prov. 3. 12. *Mert a' kit szeret az Ur, meg-dorgálja, valakit fiává fogad, meg-ostorozza.* Ezek azok az

atyák, kik a' meg-téréltre és a' lelki gyógyulásra idejében, a' mi siükséges, dorgálást-is ki-szolgáltatták; melly Istennek nagy kegyelme. Mint Elaiás Prophe'ta által szol, Esa. 50. 4. *Az Ur Isten adott énnékem bölcs nyelvet, hogy alkalmas időben tudyam az ígét szolgáltatni a' meg-saradottnak, fel-serkent minden reggel, fel-serkenti az én sületemet hogy halgassam ötet mint Tanító mestert.* Ezek az Isten Lelketől indittatván, Istennek lelki Izraele, lelki fiak, nem kerelvén magok hasznát, buzgovan a' lelkieket ki-szolgáltatták, és azokért tusakodnak, harczolnak: Ugyan azon Prophe'tának 1-dik részének 3-dik vers. és 58. r. 1. vers. *A' Sionért nem halgatok, és a' Jerusálemért nem nyugszom, míg nem el-jó az ő igazsága mint a' fenyeség, &c.* Usmét: *Kiáltis telyes torokkal, meg-ne szűnyél, mint a' trombita emeld-fel a' te szodat, és mond-meg az én népemnek az ő bűnöket, és a' Jákob házá-nak az ő hamiságokat.* Ezek-is a' meg-mondott Tudományt erősítik hitzem, nem-is homályolom.

Negyedik fundamentomra czélozo okot vészek szent Pál Romába írt leve-lének 13-dik rész: 14-dik vers: *Hanem öltözzétek-fel az Ur Jesu Christust.* Apoc. 3. 18. *Tanársul adom tenéked hogy végy én töllem &c. fejez ruhát &c.* a' 7-dik rész-nek 14-dik versében-is. Hiszem az atyák viselnek gondot fioknak ruházatnyok-ra-is, ugye? Igy ama' rothadatlan köntösben a' Christus érdemében avagy nem ezek öltöztetik-e fel a' hiveket tanításokkal, mint hiv szolgák? mint ama' kö-nyörülő kegyes Atya, Luc. 15. 22. *Es monda az ő Atya a' szolgáknak: hozzátok elő amaz én fő öltözö ruhámat, és öltöztessétek-fel ötet, és adgyatok gyűrűt az ő kezé-be, és sarut az ő lábába.* Igy a' Christus szolgai Uroknak parancsolatiya ze-rént, a' bűnös, s' lelki joktól meg-fosztatott, s' azokra méltatlan embert mint elzöközök fel-öltöztetik, a' Christus igazságában hit által részesekké téven.

ötödik s' utolsó erősítő s' világosító Ok fundáltatott, 1 Cor. 3. 1, 2. *Téinek itálával tápláltalak titeket és nem keményeledellel, &c.* Halonloképpen, Hebr. 5. 14. 1 Pet. 1. 2. Ezek táplállyák a' hiveket Isten beszédével, mint lelki meg-romolhatatlan eledellel, a' mint Idvezítőnk nyilván tanította, Joh. 6. 27. *Mun-kalkodgyatok nem az eledelért a' melly el-vész, &c.* Es ugyan ott, v. 49. *A' ti atyáitok ittenek mannat és meg-bolsanak, &c.* Ide tartozik az-is, hogy Isten a' nepet mint nagy büntetéssel az ő igéjének chégével fenyegeti, mellyből-is nyilván ki-tet-tzik, hogy a' lelki eledel nagyobb a' testnél és drágálatosabb, Amos 8. 11. *A' kik lelki eledellel táplállyák lelki fiokat, nagyobbat közlenek a' testi atyák-nál, kik veszendő s' mulando eledellel táplállyák, és így mivel a' lelki atyák több tulajdonságok között ezt-is lelki fiokban a' táplálást végben vitzik. Erre nézve-is atyáktól fosztatnak-meg mikor ezektől meg-válnak és meg-fosztat-*

nak. Ugy

nak. Ugy tettzik ez elő számlált öt tulajdonságokra nézve mondatnak a' testi s' világi atyák helyesen atyáknak. Mellyeket-is a' lelki atyákban, kik az Iste-nés kegyes életű Tanítok, nyilván fel-találtatni meg-mutogatók; Igitrem szcrént nem-is sáros kur-fóból, hanem ama' lelki Betlehembéli forrásból, melly a' Christus beszéde, a' szent irás.

Immár hasznai következnek ez előtőkben terjesztett Tudománynak. Mi-vel a' mi meg-czafolásra való alkalmasint észretekben vehettétek, én szollok csak egy hasznáról, többeket-is mindazáltal abban bé-rekesztvén.

MEGGYÓZŐ ESOKTATO HASZON.

A' közönséges nagy kárt semminek tatto, és a' Christus országának elő mozdítására igyekező igaz hűséges Ilyéseknek, Christus szolgainak, halálo-kon keveset bánkodo, inkább örülő, háládatlan világot, abban lévő háládat-lan emberekkel meg-gyózi e' Tudomány. Vajha valóságoson meg-is győzné, ugy hogy az utolsó napon az igaz Biro Christustól ne kelletnének meg-győzteni és kárhozatni! Holott háládatlan emberek tanulmányok-meg mit mond az ur Christus, Matth. 26. 31. *Meg-verem a' Pásztor, és el-sziledek a' nyájnak Juhai.* A' népnek háládatlanságáért szedi-el Isten azokat a' lelki kegyelmekben nevelő atyákat. Igy Mosest nem csak maga vétkéért, hanem a' népnek-is háládatlan-ságáért vette-el. Meg-szokott ugyan ez a' nagy kár esni gyakorta, de nagy kár. Ezért-is Zach. 13. 7. *Parancsolatképpen szoll Isten (In Imperativo.) Az Evan-gelistánál jóvendőlésképpen (In futuro) Mert amot a' Prophe'tanál annak a' nagy kárnak bizonyos következő jelentéük; Itt pedig annak már bé-telleye-dése, közel léte tanittatik. Ott így vagyon: *Verd-meg a' Pásztor, és el-szolnak a' juhok &c.* Itt így vagyon; *Meg-verem a' Pásztor, és el-sziledeznek &c.* Ezt az Okot én helyesnek itilem. Ha a' Példákkal kellene benneteket terhelnem, melly világoson meg-érthetnétek. Nem-is mehetek könnyen el-mellőle. Noe ama' szo-fogadatlan, meg-térhetetlen Uj világnak eleget prédikálta, nem tudák meg-gondolni kitől fosztatnak-meg, és mint kellene becsúlni, elsőben el-vévé azért Isten ötet, Bárkában rekesztvén, amazokat özönvízzel el-veszté. A' mint Moses Teremtésről írt könyv. 7-dik rész. 1, 4. és több verseib. vagyon. Lotot Isten ki-ragadván Sodomából, az után veszté-el Sodomát, Gen. 19. 13, 24. Joja-da, igazán jó, buzgo szent Pap el-vétették a' nép közzül, el-vetemedék a' nép, mind Királyostól el-veszté Isten. 2 Chron. 24. 17, 23, 24. &c.*

Kellé több keferves példa? Az özönviz előtt a' mint a' Historicusok meg-ir-ták kilencz Patriarchakot szolitott-ki Isten ez árnyék világbol, az után el-hoz-

rá az özönvizet. Jerusálem utolsó el-pusztulása előtt a' Christus minden Apostoli szent Jánoson kívül, meg-holtanak. Az után Jerusálem el-pusztult. Még-is kicsiny kéré az országnak, az Isten Izraelének, abban az Ecclesiáknak, Scholáknak meg-fosztatni mint atyoktól, tudos buzgo lelkű Tanítójoktól, Istenes kegyes életű, mennyei tudományu lelki atyoktól? Még-is örülik némellyek azoknak e' háládatlan világból való ki-ragadtatásokat? Mint, Apoc. 11. 10. Ama' két tanubizonyosságoknak halálokat örülték a' földnek lakosai, és egymásnak ajándékot küldöttek, miveln hogy azok gyórtótték a' földnek lakosait, és immár jobban lézen dolgok. Ma avagy nem mondgyák némellyek? Nagy Puritanus esett egy most-el; egyik fejek el-esett most a' Puritanusoknak, Presbiterianusoknak: Majd el-fognak már, az után jól lézen dolgunk, csak gyórtótték bennünket, czivodtak velünk, nem bajoskodunk az után vélek?

Felel: De egy-kevelésé figyelmezzetek reá, egy-kevelésé szenvedgyetek-el engemet kerlek, és a' Christus meg-esmért igazságához való kötelelésre kényszerítlek! Elsőben; Igaz Orthodoxus kereltyéneknek akartoké hivattatni és neveztetni, azt kérdem? Enugy tanultam vala az Antichristus tudománya s' elsőre állatása ellen; a' Tanítványoknak és az Ecclesiának több feje a' Christusnál nincsen. E' vol: Pál Apostol tudománya-is, Eph. 1. 22. Ó így tanít: *Es ötset zette mindenknek felette az Anyaszentegyháznak FEJEVE.* Ismé, c. 4. v. 15. *Mindenestől fogva nevedgyünk abban a' ki Fő, tudniillik a' Christusban.* c. 5. v. 23. *Miképpen a' Christus is FEJE az Anyaszentegyháznak,* Col. 1. 18. *és ő az Anyaszentegyháznak testének FEJE.* Így, c. 2. v. 19. és több helyeken. En azért a' Christust s' az ő Apostolit akarván követni, az Ecclesiának, s' az Apostoloknak s' Tanítványoknak több s' más FEJER a' Christuson kívül nem esmérék. A' *Helvéica Confessio*-is ugytanít, ezen szokkal; Továbbá minthogy a' Christus kívül más fejet nem esmérünk az Ecclesiában &c. Es ismér; Azért az Anyaszentegyháznak nem lehet egyéb feje, hanem csak a' Christus. XVII. Részben. Im már él az, ugyé? El hátte igaz vallást csufolo, a' Puritanusoknak FEJE; Kiknek mikor ellenek ruggodozol és tudományokat csufolod, nem ő ellenek ruggodozol, nem őket csufolod, hanem a' Christust. Halharáza-meg, Luc. 10. 16. *A' ki titeket halgat, engemet halgat, és a' ki titeket vét-meg, engemet vét-meg, és a' ki engemet vét-meg, azt vét-meg a' ki el hocsátott engemet.* 1 Sam. 8. 7. *Mert nem séged vetettek-meg, hanem engemet, hogy ne uralkodgyam ő rajtok.* A' mint Gammaliel-is igazán esmérte ezt meg, Act. 5. 39. *Ha pedig Istenből vagyok, ti fél nem bontatjátok, hogy ne látossatok Isten ellen tusakodni.* Melly azt téfzi; Ellene a' ki áll Isten dolgának, és hivataljának, Christus igazságának; Magának Istennek, a' Chri-

a' Christusnak igyekezik az ellene állani. A' második Soltárnak 2-dik versét-is ilyen értelemmel vészik az értelmes szent irás magyarázóik.

Olvashatsz-meg, sokat elő ne hozzak, fel-tevén elsőben-is; Jaj tenéked ha purus és Puritanus nem vagy! mivel, 1 Joh. 1. 7. *Es a' Jesus Christusnak vére tisztít-meg minket minden bűneinkből.* Matth. 5. 8. *Boldogok a' kiknek szíveket tisztít.* A' kiket meg-tisztított mitsoda puritásra kell igyekezni s' puritanusá kell lenni? Philip. 4. 8. 9. *meg-tanulhatod; A' mellyek igaz cselekedetek, a' mellyek TISZTAK; &c. azokról gondolkodgyatok, &c. azokat cselekedgyétek, és a' békeségnek Istené lézen veletek.* Veld őszve, Gal. 5. 19, 20, 21, 22. Ott ezek vadnak, te-is nem egyebet hanem ezeket olvashatod; *A' testnek pedig cselekedési nyilván vadnak, mellyek ezek: házaság törés, paráznaság, kevélység, bálványimádás, bűvelés bájolás, haragtartások, versengés, irigységek, haragok, parvatkodások, viszszavonások, pártátések, gyűlölségek, gyűlölségek, részegségek, tobzodások, és ezekhez hasonlatosok: Mellyekről azt mondom miképpen az előtt is mondtam, valakik ilyen dolgokat cselekedzenek, Isten országának örökös nem lézenek.* De a' léleknek gyümölcse ez: Szeretet, öröm, békeség, kegyelmesség, jóság, hit, alázatosság, mértékletesség. A' kik illyetnek azoknak élének nincsen a' törvény. Mért a' kik Christust a' testet meg-feszítették az ő indulatival, és kevélységgel egybe. Ládd mit csufolsz és kárhozzatsz. Tudd-meg most Puritanus és Presbiteres volt szent Pál Apostol. Itt mind a' Puritanusokat mind az Imputitanusokat meg-béllyegezi szent Pál Apostol; az Imputitanusokat ki-rekesztvén menyországba, az igaz puritanusokat s' Puritanusokat, Presbitereseket, menyország örökösinek mondgya lenni. Itt vagyon summájában a' miket az igaz Puritanusok s' Presbiteresek tanítanak. Csak hogy tenéked testi bátorságot s' bűntre való szabadságot szerető embernek, ezek nem tetezenek, miképpen édes Idvezítőnk-is tanította, Joh. 3. 19, 20, 21. *Ez pedig a' kárhozzatás hogy világosság jött a' világra, de az emberek inkább szerették a' sötétséget hogy nem a' világosságot, mert az ő cselekedetek gonoszok valának. Mert valaké gonoszul cselekedezik, gyűlöli a' világosságot, és nem megyen a' világosságra, hogy az ő cselekedeti meg ne feddettessenek, &c.*

Hát te meg jobbulni nem akaro bűnben meg-átalkodott ember, akárki légy: Légy Király, Fejedelem, Ur, Nemes ember, még-is nem szenveded a' meg-jobbulásra való írtást, kérést, és a' Gyülekezetből nyilván való bűnösben meg-átalkodásodért ki-tiltást, azok által, kiket Isten arra rendelt, kiket te csufolásképpen Presbitereknek hívsz? Mintha a' városi, falusi Birák mellett ártalmalok volnának a' Polgárok és a' Tanács: A' Kapitányok, Hadnagykok mellett a' hittel köteles hűséges vigyázók s' strázálók, az ellenség hogy vigyázat-

vigyázatlanságban találván mind Kapitányostól, Hadnagyostól, seregeftől, népeftől el ne veszeffe? Ha meg-tanultad volna a' Christus lelki országának az Ecclesiának állapotját, nem rendeletlenebb az, hanem annak Ura s' Királya a' Christus rendelebben hadta a' külső országnál. Ha értenéd mit tanít az Apostol, Hebr. 3. 2, 3, 5, 6. *Es jöhet a' Moses hiv volt mind az ő egész házában mint szolgál azoknak &c. De a' Christus mint Fiu &c.* Mitsodás hiv volt Moses lád-meg, Exod. 27. 19. Csak a' Sátorhoz való szegek felől-is Isten parancsolatya szerént tette rendelést. Hát a' lelki házat a' Christus, melly az Ecclesia, lelkek idvességét néző dolgokban, mint lelki nem földi Király, (Joh. 18. 36. a' mint maga tanítja a' Christus. *Az én országom nem e' világból való &c.*) csak emberi okolságra és sovány szokásra hatta? nem kötelező lelked veszetése alatt, ki az Ecclesiának igaz tagja vagy, ama' rendelése? melly, Matth. 18. 15, 16, 17. *Hogy ha azokat-ú nem halgattya, mond-meg az Ecclesianak? &c.* Ha a' Christust igaz szolgait halgattán ezeket értenéd, bizony két kézzel kapnád, s' mások eilen-is oltalmaznád a' vértig, ezt a' Christus lelki szabadságra néző testi külső szabadságnál szükségesebb igazságát. Ugy tud-meg summájában. Az Isten beszédének, közönségesen szólván, két része vagon; A' Tudomány, és a' mellé adatott Fenyték. Mindeniknek egy szerzője vagon a' Christus. Nem lehet vened, becsüloed egészlen az Isten beszédét, meg-vetvén egyiket, melly szintén ugy az ő igéjének része. Ez-is oka hog' a' sok mesterségű Sátán az Ecclesiát fenytéknek meg-vesztegetésében nem kevesebbé munkálkodott mint a' Tudománynak meg-vesztegetésében. Az ellenkezők a' Christus elégséges érdemével, közbenjárásával meg nem elégedvén, nem csak érdemet emlegetnek; nem csak szentekhez folyamodnak; hanem a' szines gyonásra, és ki-átkozásra a' kinek pénze nincs, és a' ki a' Christus tudományát tartya, lelkeken való utalkodásra fordították az Ecclesiát fenytéket.

Nem ok nélkül kérhetnéd; Honnét vagon, hogy a' Tudományban Isten kegyelméből a' mi Ecclesiánk-is meg-haladván másokat; a' kegyességben, szent életben, szeretetben, mértékletességben; kiváltképpen a' nagy rendek, nem haladgyák-meg az ellenkezőket, hanem némelyek életre nézve alábbvalovak, némelyek egy huron pendülök? Könnyen végre mehetz innét: Mivel azt a' szent rendet meg-vetvén, melly által a' Tudomány gyakoroltatnék, lehetetlen a' Tudomány erejének tündökölni. Lásd az ördögök nagy tudományát, mit használ nekik hogy kegyességben, szeretetben gyümölcsöt nem mutatgyák? Es a' mint szentül tanít szent Péter, 2 Pet. 1. 5, 6, 7, 8. A' tudomány mellé mértékletességet s' egyéb jóságos kegyességbeli cselekedeteket meg-ki-

yánván

vánván ott, azokat el-hadgyák? Innét-is állattya egy nagy tudos Doctor, hogy nem istenes lelki szabadság, hanem ördögi szabadság, a' bűnöft szájára bocsátani, a' mint akar elni hadd ellyen (mint némelyek szólnak,) ha el-kárhozik, magának kárhozik-el, mi gondod reá? Oh szegény lélek! Hallád fellyebb szent Páltól, személy válogatás nélkül, (nem vévén-ki Királyokat, Fejedelmeket, Urakat, Nemes embereket,) mitso da követ vét a' fenytéket meg-vetőknek, szabadoson élni szeretőknek fejekre. Hidgyed-is a' ki most nem szenveded arra a' Christustól rendeltetett személyektől az intést, és a' ki-tiltást; el-kell ösztán a' meg-átalkodotknak büntetésekre rendeltetett ördögöktől szenvedned a' kínzást lelked esmérletiben és egészlen. Nem használ ott a' Presbyterséggel, Puritanusággal való csufolodás és udvari jártás, ellenkező vallásuak öröme s' botránkozására való tréfálás. Mert, *hac tria non patiuntur jocum; Fama, Fides, Oculus.* Hatréfaban Istent meg-tagadod; valósággal pokolban serkenhetz-fel. Ha szemedet ki-tolgyák tréfában, valósággal ne fájjon, &c.

Másodszor: figyelmezzél reá még-is, és az után légy szemes s' tud-meg mit kárhoztatz. Kevesen vadnak már a' Puritanusok, Presbiteresek, s' azért óru' szé? Azt a' vallást tartod, állatod azért igaz s' jo vallásnak mellyet sokan követnek, mellyet sokan dicsernek? Igy eleitől fogva többen voltak, ma-is többen vadnak bálvány imádók, és többen követik a' pogányságot. Többen vadnak a' Törökök, Tatárok. Ezen az uton a' Pápa lábaihoz békéllez, az Orthodoxus keresztyének seregéből ki-álván. Tanuld-meg azért; kevesen voltak a' Christus tanítványi, csak tizenketten, azoknak-is egyike árulo vala Judás: Azért a' Christus tudománya nem volté akkor igaz hogy olly kevesen követték? Avagy az ő igaz mennyei tudománya el-temettetetté? el-nyomattatotté ugy hogy ma nyilván ne hirdettétnék? Mit mondasz? Erts-meg azért és igazán itily. A' Reformatiókor, mikor a' Pápistai setétségéből sokakat Isten ingyen kegyelméből ki-fabadita kevés hűséges szolgai által, kevesen voltak a' Christus igaz tudományának oltalmazoi Galliában, avagy Francia országban, Genevai Respublicában Forellus, Wiretus, Calvinus elsőbenn-is Christus Lelke indításából voltak annak oltalmazoi közönséges tanításokkal és írással Helveciában Zvinglius, Oecolampadius, kevesekkel. Német országban Lutherus kezdett a' bűn bocsátásnak pénzen való ösztogatásának ellene mondani és írni. Magyar országban kevesek által s' gyengék által gyujtotta-meg a' nagy kegyelmű Isten e' máj napon (ha az igaz itiletű Isten háladatlanságunkért hamar ki nem venné) tündökölő Evangéliomi igazságnak, s' igaz keresztyéni vallásnak szövétnékét. Még-is a' sokaságot emlegetedé a' vallás dolgában, melly a' Pápistai setétségben,

C

téségben,

tétségben, a' tévelygésben, és bálványimádásban hever vala? Veddefzedben mitsoda uton jársz, s' kitsoda tudományát követed ebben, hogy a' Christus igazságának meg-utáloja s' csufoloja ne légy, és ellenségivel meg-eggyezni ne láttassal. Ne félts te a' Christus igazságát, ha kevesen szeretik s' követik-is, félts lelkedet ha a' kevelekkel annak jóvalloja s' követője nem vagy. Nézd-meg; Christus Urunk a' kicsiny sereget vigasztallja Luc. 12. 32. Matth. 7. 13. &c.

Harmad'zor: Ké-dem töledek; lássuk mitsoda ujtást emlegettek, és mit kárhoztattok; *Helvetica Confessio* szerént valo keresztyéneknek hivattatok? Ha igen tudatlan nem vagy tudod hogy a' kik az Evangeliumi igaz vallást bevették, egész Magyar nemzetben, ezer ötszáz hatvan hetedik elztendőben ez *Helvetica Confessio* alá írtanak a' Tanitok, és második János Királynak ugy mutatták-bé. En pedig a' közönségesen bé-vett s' javaltatott *Confession*nak, XVIII. részében, melly tractál az Ecclesiákban lévő szolgákról, azoknak rendtartásokról és tisztekről, a' mint Debreczenben, M DC XVI. elztendőben kibocsáttatott, a' száz tizenkilencedik levelen ezeket olvasom: *Az öreg emberek, (a' Presbytereket nevézi ugy) és ugmint Tanácsok és az Ecclesiának atyai, azt igazgatyán hasznos tanácsokkal. Ismét: hogy nem a' Tanitokat érti kik az iget hirdetik; hanem, kik intésben fáradoznak, ezektől meg-külömbözteti, érts-meg; ugyan ott ezek következnek. A' Pásztorok az Urnak aklát mind őrizik és mind szükséges dolgárol annak gondot viselnek. A' Doctorokat-is így külömbözteti-meg; A' Doctorok az igaz hitre és keresztyénségre építenek és tanítanak. Ugyan azon részben, 133 levelen ezek a' szók vadoak, hogy másuá ne facsarhassad le-írom. Es holot mindenestől fogván szükség az Amaszentségházban a' fenyték, és a' régiéknél-is elein szokásban volt a' ki-átkozás, (ki-rekesztés) és voltanak egyházi ítéletek az Istennek népei között, mellyekben bölcs és kegyes férfiak által az a' fenyték gyakoroltatott. A' Tanitoktól-is kívántatott hogy ezt a' fenytéket igazgassák, az időnek a' közönséges állapotnak, és a' szükségnek miólt a' szerént. Hol mindenkor meg-kell tartani e' regulát, hogy mindeneknek kell lenni épületre, ékesen, tisztosígesen, kegyetlenség, (uralkodás) és pártarokodás nélkül. Látod Presbyterség vagyon üt, még-is te egynehany tanitokat kárhoztatt ezzel, kiker-is miért vádolsz ujjúttal écted most ha Isten értelmet adott. Lássuk a' Puritanuság-is ha nem teliké-ki ezen *Confessio*bol? Azon részben, 119 levelen így tanít; Adatott peniglen minden Tanitoknak az Ecclesiában egyenlő hatalom vagy hivatal. Bizonyára elein a' vigyázók, (Tanitok) a' Presbyterekkel az Ecclesiát közönséges (eggyezésből) munkával igazgatták. Senki másnál nem viselte sellyebb magát, vagy magának nagyobb hatalmat és uraságot szolga társain nem vett, mivel meg emlekeztek az Urnak beszédéről, (A' ki iktóztaték nagyobb, legyen mint*

gyen mint a' leg-kissebb.) Magokat azért alázatóságban tartották (v'felték.) Ennek meg-bizonyítására Cyprianus szavait hozza elő, többi között, holott így szól; *Olyanok voltak a' több Tanítványok-is minémú volt Péter, hasonló tisztességgel és hatalommal fel-ékesztettek.* Az után Hieronymus Doctör szavait hozza elő és le-írja ezen dolognak meg-erősítésére, ki meg-tanít mimodon s' mikor lettek szakadálók és elsőgre lépés, és az után írtétt téfzen az elsőségben lévőkhöz, esmérjék-meg, szokásból nema' Christus rendeléséből léptek arra a' grádicitra, azért közönséges egygyezésből hatalommal kellene az Ecclesiát igazgatni. Utánna adgyaezeket a' szokás-is; *Azért igazán senki-is nem tilthattya-meg az Isten Amaszentségházának régi rendtartására vissza térési, és annak az emberi szokás felett bé-vitelés.* XVII. részben, 103. levelen így szól; A' Christus az Ecclesiában az elsőséget Apostolitol, és kövterkezőktől utánnok, felette igen megtiltotta, &c. Az igaz Puritanusok nem ezt tanítták-e egészen? még-is csufolod, kárhoztatod miat egy Saulus nem tudván mit üldösz és kírt, s' mit kárhoztatt, sellyeb meg-értéd világoson.

Mondhatnád; Bizony igazot mondasz, ha ugy vagyon a' *Confessio*ban, nagy balgatóság azt kárhoztatni, De hát egy kettő hogy a' bé-vett rendet el-változtassa nagy háboruság szerzessél javallode?

Felelet: 1. Nézd-meg, s' pontrul pontra ugy vagyon a' *Helvetica Confessio*ban. 2. Annakokáért abban meg-kellene egygyezni, látván a' tiszta Isteni igazságot, kettőtől háromtól nem lehet magok indulattya szerént a' változás.

Hát ha nem esmérk-meg Isteni igazságnak lenni, nem-is kívánnják halgatni, mit kell az igazságot értő Tanitonak cselekedni?

Felelet: Nem tilthattya-meg senki-is rettenetes vétek nélkül az Isten szolgait, (kik-is az egész szent Írásnak tanítására, hirdetésére kötelelek, 2 Tim. 3. 16, 17. Az egész szent írás Istenből íbletett, &c. Joh. 5. 39. Tudokozzátok az írásokat &c.) Nem rekeszté-el annak tanításától, hirdetésétől senki-is, és az igaz Tanitok-is lelkek veszedelme nélkül tudva nem halgathatták-el. Mert szent Pál Galatiabéliekhez írt levélnek 1. rész: 10-dik vers. *Avagy embereknek igyekezzemé kedveskedni? Bizonyára ha embereknek kedvekben volnék Christu szolgája nem volnék. Jaj pedig nekem ha az Evangeliumot nem prédikálom!* Els. 18. 1. Kiá'ts teli torokkal meg ne szünnyel &c. Ismét, 56. 10. *Az ő órállói vakok semmit nem tudnak valamennyin vadnak, mindnyájan olyanok mint a' néma ebek, mellyek alkalmaslanok az ugatásra, &c.* Jerem. 48. 10. *Atkozott ké az Urnak dolgát csalárdul cselekeszi, &c.*

Ugyonazon *Helvetica Confessio*nak 2-dik részében, 7-dik levelén, holott a' szent írás

szent irás magyarázatjáról szól, és az emberi találmányokról; ezeket olvasom; Annakokáért nem szenvedjük a vallásnak periben, és a bűnök dolgában hogy csupán a Paternek értelmével &c. sokkal inkább, hogy a bűvesszokásokkal, avagy az időnek hosszúság meg-határozásával (szilalmával) (zotongottallunk,) bulittallunk. Nem is szenvedünk a hit dolgában: avagy az egyet értő sokasággal, más itilő bírot, hanem a szent irás által szólo Istent, ki meg-mondja mi az igaz s mi a hamis, mit kellesték követni s mit el-távoztatunk. Ezenképpen a lelki embereknek csak az Istennek igéjéből vett itiletekkkel nyugosznak meg, &c. Az igaz Puritanusok egészen éppen nem ezt tanítják? Még-is nem tartod rettenetes tudatlanságnak, vétkeknek, szégyenségnak azzal való csufolodást s jádzást?

Ezek után, a XXI. Részben azon *Helvetica Confessione*ban, mellyben tractál az Ur vacsorájáról, ezen szók vadnak; Az Ur vacsorájának rendtartását, modgyát, formáját, azt tartjuk (isztabnak) együgyűnek és leg jobbnak lenni, melly közelebb jár ul az Urnak első szerzéséhez, és az Apostoli tudományhoz, &c. Miért kárhoztartod hát az igaz Puritanusokat, Christus szolgait, ha édes Urokat, és az Apostolokat követni szükségesnek tanítják, és ebbenn-is követik? Az Innep napokról, XXIV. Részben 172 levelelen igy tanít; Semmit nem engedünk itt a Szenteknek lenni, sem a nyugodalmat. Istennek magában kedvesnek lenni nem itiljük, &c. Annakfelette ha az Ecclesiák keresztyéni szabádságból, az Ur születésének, környülmetékedésének, kín szenvedésének, fel-támadásának, menybe menésének, és a Szent Léleknek az Apostolokra való el-bocsátásának emlékezetit meg-szentelik, selette igen javalljuk. Az embereknek avagy meg-holt szenteknek rendeltetett innepeket pedig nem javalljuk: Es bizonyára az innepek tartoznak a Törvénynek első táblájára és csak az egy Istent illetik, &c.

No te azért; szent István, szent János népjain dósóló, azokat a szent kegyes életben és az igaz vallásért szenvedésben, áthatatóságban nem követő ember; miért kárhoztartod a Christus szolgait ha ezt tanítják? Itt vagyon holott látod az igaz Puritanusok tudománya. Ezt tanítják azok, ha igaz vallásodat értenéd. Es igy Isten kegyelméből látod már mind a Presbyterleg, mind a Puritanuság (a mint te csufolódol) nem újság, nem-is valami olly szerzet a mint te itiled; hanem a Christus tudományán fundaltatott, Apostoloktól tanítottatott, gyakoroltatott, vallásunkon lévő tudos, szent, kegyes Doctoroktól, Tanítóktól, hívektől *Confessio*jokkal meg-erősítettet, mennyei igaz Tudomány. Es nevezet szerént világoson meg-értéd hiszem a *Helvetica Confessione*-bol is; mellynek meg-tartására Tanítóiddal együtt annyira köteleles vagy, hogy

(ha tud-

(ha tudnád) azt confirmálták Császárok, Királyok, elsőbenn-is második János Király, az után ugyan Magyarországi Királyoknak *Conditio*iban. *Diploma*-jokban irattatott. Mellyet-is, (hogy szollyak egy dicsőséges emlékeztető nagy *Orthodoxus Doctor*ról) külömben egy igaz vallású, (igaz reformatus, *Orthodoxus*) keresztyén ember-is meg nem tagadhat, hanemha ollyan vétektől nem irtoznék, mellyel némely Alszony emberek tulajdon magok méhekben lévő gyermekeket kegyetlenül hogy ne születessenek meg-fojtván, rettenetesül vétkezni nem iszonyodnak. Annakokáért vegyétek észre magatokat, minekelőtte a *Decretum* szerént fel-virradna a nap, a mint a *Propheta* szol, *Soph.* 2. 1, 1, 3. Mivel léfzen még olly idő, nem ment meg senki-is Királyi, Fejedelmi, Uri meltoság, Nemesi prerogativa. Nem fog segíteni a *Verbóczy* meg-rórgzótt, ki-fogo vétkes szokásán fundáltatott vétkes *articulus*. Melyről ma is panaszkodik az erős Isten az ő Izraele ellen, *Jerem.* 2. 12, 1 2. *El-hattak engemet élő kutsejet, és magoknak kutakat ástának, bé-omlott kutakat, mellyben nincsen viz.* Isten parancsolattya azt tartja, két avagy három ember szájaból meg-áll a bizonyítóg; ő hufra sem engedi, harminczal sem elégedik-meg, légyen gyilkos, parázna Nemes ember. Ihona' viz nélkül való pokolbeli sárban hagyó vétkes szokást, mint *Babylon* tornyát édig építő emberek, (*Gen.* 11. 34, 9.) Kiknek-is nyelveket még Isten ólzva vezeti, mint *Babylon* tornya építőinek. Falban romol hidgyétek más uton-is *Verbóczy* *articulus*sa, kezdett-is romolni, mivel a Török egy bizonyoságra-is elő fogja most *Váradon* s *Ersek-Ujvárat* a nemes embert s meg-bünteti, nem kívánván negyven Nemes ember bizonyoságot. Itt tölt-bé a mit *Jeremias*nak Isten meg-mondott, *Jerem.* 18. 13, 14, 15. *A' sa jármot el-törted, de csinály te magadnak a helyében vas jármot. Mert azt mondgya a Seregeknek Ura, vas jármot vetettem mind a nemzetiségnek nyakokba hogy szolgállyanak a Nabuzodonozornak, a Babyloniai Királynak, és szolgállyanak neki.* El-akarták némelylek s ma-is akarják kerülni a Christus gyönyörűséges jármát, (kivonván nyakokat abból a tőle rendelt s Ecclesiájában világ végezetig hagyott gyönyörűséges fenyitéknek s szent rendnek jármából) melly szent életre foktatna, Apostoli s Patriarchai kegyeségre vezetne; De vas járomba adgya s kezdett-e-is maradéjoknak-is az igaz itilű erős boszszu-állo Isten nyakokat adni. Nem akarták s ma-is nem akarják Magyar Izraelben lévő emberek, Istent kijelentett s tőle parancsolt mod szerént tisztelni, mint, 1 *Reg.* 17. 25, 26, 27. De az orofzlánokkal, Törökökkel, Tatárokkal mint rontat, puszttat az erős Isten, érzed? Maga hiszem gyakorlod a templomot, halgatod a predicationkat? Mivel a kegyeségekben, új engedelmeségekben, meg-térésben, (ugy meg-átal-

C 3

koddál,

kodtál, hogy) nem vagy jobb azoknál kik olyan szép tanításvokat nem hallanak, nem adván nyakadat a' Christustól rendeltetett szent fenyítéknek jármában. Mi az oka hogy egyebeket fel-találnak, s' a' Királynak, Fejedelemnek bémondanak; de sem hazai fiait, sem Tanítóit ilyennek bémondásában hűséget nem mutatják, s' azért dicsiretet nem keresnek? Okait a' rettenetes nagy romlásnak nem tudakozzák? Talám nem ajándékoznak meg érette őket, mint Micheást tömlőczenél egyébbel, 1 Reg. 22. 27, 28. Es Jeremiással sáros veremre itilnek, Jerem. 38. 5, 6. Azért-is szabadon rohannak a' romlás és utolsó pusztulást siettető bűnökre ezen Nemzetben lévő Izrael maradéki. Sőt mentől inkább veretennek, annál inkább siettetik a' romlás, nevelvén annál inkább a' bűnöket s' álnokságokat, mint Esiás által szól az erős Isten, c. 1. v. 5. *Mi az oka hogy minnél inkább ostromozlak annál inkább nevelitek a' bűnt? Imé minden fejet el-fogott a' betegség, és minden szívet az erőtlenség, &c.*

Lábra kapott s' sokakban félszket vért az a' bűnnek s' romlásnak utya; Mellyet a' Tudósok (a' mint fellyebb hallatok) órdógi szabadságnak neveznek; Melly szerént ki ki a' mint akar élni élyen szabadon: Mi gondgya reá másnak, ne viseljen ő reá sem Tanító, sem más gondot, ha el-kárhozik ő kárhozik-el nem más, &c.

Negyedzer: Hogy pedig órdómmal nem bánattal s' síralommal jelenti (né-melly magának csalárdul hízeltedvén) a' Christus (buzgó lelkű, igaz, szent tiszteletért harczoló, kegyes életű, mennyei Istenes Tudomány) szolgálnak majd meg-fogyatkozásokat és szintén el-fogyásokat. Meg-engedem akaratom ellen-is Cajaphással igazat mondasz; Ki nem a' Christushoz való jó indulattal mondogta, hogy jobb egy embernek meg-halni a' népért, Joh. 11. 49, 50, 51. Hanem akarattya ellen-is Isten igazat mondatott véle. Így az ilyen-is órdóll ugyan azoknak Illyéssel ki-ragadtatásokat a' veszedelem előtt, de azért hogy kevesen maradnak igazat mond ebben; Mert ilyen Christus szolgáját-is, ki most Illyéssel e' háládatlan világból ki-ragadtatott, keveset s' nem tudom hol találj!

Ha rá vigyáznál ugy-is szokott Isten cselekedni, hogy a' következő nagy veszedelmet gyakorta meg-szokra hűséges, kedves, dicsőisége mellett s' gaz tisztelet mellett buzgó, szolgainak el-szedegertetésével előzni. Elég világos mutogatást hallál fellyebb a' Híszonnak kezdeti felé a' szent írásból. De nem szólnaké ma a' keserves példák? Csak a' felső síralmas, méltán *Climactericus* elzenedőkben ha fontolná valaki a' meg-maradtak között, (mellyet-is Isten szótossan meg-kívánna az ő népétől, hogy az ő végben ment iudelit, és elcinkől hallott s' értett

s' értett nagy dolgait fontolnók,) Deut. 5. 32. 7. és 9. 7. *Emlekezzél meg vola és elne felejtésed hogy haragra indítottad a' te Uradat Istenedet, &c.* és 6. 10. Plal. 44. 2. versben.) Ha tudakoznák, Várának varatlan s' ilyen kegyes veszedelmét miképpen meg-előzték három igaz Christus szolgainak el-szedegertetések. Elsőben-is amaz Apollóval tudos s' az Isten utáiban buzgó lelkű Técsi István-nak. Az után, ama' fontos, értelmes tanítási Szikra Váradi Istvánnak. Harmadszor; ama' vén Simeoni lelki öröme s' tiszta értelemre jutott s' ért Debreczeni Istvánnak. Minelőtte az igaz itéletű Isten, a' népnek háládatlanságáért Patakra azt az eleve egynéhány izben szolgai által s' többi között (a' mint elő s' hallo bizonyosságim vadnak) én általam-is meg-mondott, ma végbe-is ment ostorát el-hozná, melytől oltalmazta, ama' dicsőséges emlekezeti Fejedelm Afiszony, Isten Izraelének méltánakkori Debora; mint ugy hiszem azok-is (a' mint meg-mondottam, Tíz kórmókkal-is ki-ásnák léfzen olly idő,) a' kik magoknak s' hozzájuk hasonló világ fiainak azzal hízeltedtek; Csak haina-meg már, eleget élt, mindgyárt jobban lenne dolgunk, most hiszem el-lenkezőt kívánnak. Mert talám a' világosságot irták volt-meg; Abba csómórlóttek volt-meg, hogy a' Scholákhoz buzgón tudos Tanítókat tartott, így az Ecclesiákban még távolról-is gondot viselt; mint Esiek Ujvár, Filek szolhatna. Ezért nagy költségét tudos Iffiak tanítására ki-adta. Ma ugy tudom már annak romlására ostromozták a' költséget. Ugy tudom le-tétette az igaz itéletű Isten itilő székét a' Templum előtt, (a' mint meg-mondottam,) mivel Isten dicsőséges neve káromlása hallatik ott gyakorta. Nem volt bizony méltó a' háládatlan világ, mint Sidok Apostola szol, hozzájuk irt levelének 1. r. 38. vers. Elő számlálván a' gonosz háládatlan világtól sok boszszur, nyomorúságot szenvedett szenteknek keserves sorfokat, és hitben áthatatóságokat; ezekkel a' szokkal rekeszté-bé; *Kikre nem volt méltó e' világ.* Minelőtte azért ezek meg-lennének, a' mostani lelki setéség el-következnék arra, a' közel lévő Tartományoknak mint egy Jerusalemiére, kiváltképpen a' Tudományra nézve. Elsőben-is közzülők a' bölcs itéletű Ur, igaz iteletiből ki-vivé ama' mélységes, hathato, értelmes tudomány, áthatatos buzgó hűséges szolgáját Medgyesi Pált: Az után ama' nagy buzgó Illyés lelkű Tholnai Jánost közzülők ragada-ki, kik sok Propheta fiakat szült; szolhat Pataki híres Schola, kik az Isten igaz Tisztelete mellett eleget szenvedtenek Illyéssel, kárhoztatást és csak nem kövezték szent Pállal. Nem becsúlván e' világ őket, édes Christusk meg-be-csúl e, már annak a' Bárány Christusnak széki előtt azokul meg-menekedvén örvenkeznék. Nem-is szokástok néktek háládatlan világ némely háládatlan fiait a'

fiai a' joert jot fizetni; mina a' Christusnak hogy lelkek idvességének keresésében buzgott, még órdongósnak, pártosnak, ország háboritonak szidalmaztatott. Szent Jánosnak 7. r. a' 20. vers. Sz. Máthénak, 12. r. 24. vers. Szent Lukácsnak, 23. r. a' 1. vers. Ezekre-is a' Christus hűséges Szolgaira a' joert (hogy az Isten igaz tiszteleti elő mozditásában, és a' közönséges joban lelkek idvősége keresésében) gerjedeztenek, buzogranak, elég csufolást s' kárhóztatást szort e'világ. Mellyben dicsirtetni háládatlan fiaitól nem nyereség, hanem jaj, Szent Lukácsnak 6. r. 16. vers. Idvezitónk bizonyosága hiúgyed igaz; *Jaj ti néktek mikor minden emberek jot mondanak ti felöletok: Mert hasonloképpen cselekedtek a' hamis Prophetákkal az ő Attyok, és 16. r. 15. vers. Ti vattok kik emberek előtt magatokat igazítottátok: Az Isten pedig tudgya a' ti szíveteiket: Mert a' mi becsülletes az emberek előtt, az Istennek előtte utalatos.* Azoktul pedig gyaláztatni, üldöztetni dicsőséges, Szent Máthénak, 5. r. 11. 12. vers. *Boldogok léstok mikor titeket szidalmaznak, háborgatnak, és minden gonosz hazugságot mondanak ti ellenetek, én érestem, örüllözetek és örvendeztetek mert a' ti jutalmatok bőiséges mennyekben: Mert ekképpen háborgatták a' Prophetákat-is, kik ti előttetek volianak.* Sz. Jánosnak 7. r. 19. vers. *Ez pedig a' kárhóztatás, hogy világosság jött e' világra, de az emberek inkább szerették a' sötétséget hogy nem a' világosságot, mert az ő cselekedetek gonoszszak valának.*

Ezek után szedegettetének ugyan onnét-ki amaz ékes, bathato nyelvű, Verécz Ferencz, és ama' tiszta életű s' tudományu, mélységes elméjű Szűősi János. Ezek után a' Schola nagy kárára s' siralmára ama' Mofesi szelidséggel, egyenes erkölccsel, Sz. János mély értelemmel, szent mennyei tudománnyal megáldatott Baczoni Menyhárt, ki-is valamiképpen hogy Tanulo tárta volt (velem együtt) ez előttünk (még testére nézve) lévő Christus Szolgájának, és lelki kedves baráttya; ugy Mofesi szelidségben s' szent életben, Illyéfi buzgoságban (az Isten dicsőségeért s' igaz tiszteletiért,) Apostoli mélységes bathato tudományban-is követője s' másikja volt. Többeket hogy el-hal-gfak ez Erdély országban Christus serege kárára ki-ragadtattak közzül emlitem csak a' nével s' valósággal; tudományokra, életekre nézve Jánosokat. Illyen volt Bisterfeld János, Gidofalvi János, Apáczai János, Enyedi János; mellye -is valoba nagy nyomoruságnak veres tergeren vitt az irgalmas Ur által, abban a' lelki Canahánban, mellyben most lelkében nyugfzik. Elég veszedelmekre, s' halálra adta magát egynéhányszor a' közönséges joert, s' hűségért, mitsoda haláját vötte? El-maratt özvegyének ma mint fizetik? Nem taláztatik ma Assverus Király, ki elő-hozatván a' Chronikás könyvet, s' fel-találván hogy Már-

docheufoknak hűséget el-felejtették s' jutalmok helyében, Hamánok renndeletlenül s' hamissan becsülöttek, azért parancsolna illendő becsülötek és érdemes jutalmok felöl, mint eröl világoson olvashat az Esther könyvének 6 részében. Mert így én-is Pataki s' Tokai bort innám gyakrabban, mint az előtt; mikor a' mostani némely (Hamani hűséggel Isten ellen káromkodók) s' azzal Isten bölcs itéletiböl mig pohárok meg nem telik bővölködök; Nyiri bort ittak. De nem ujság, volt Sz. Davidnak-is illye én keferüége, a' mint énekeltetik a' 12 Soltárnak utolsó versében: *Midön a' roszszak fel-magasztaltatnak, és a' jo ember nincs becsülöten.* Így, 17 es 73 Soltáriban. Jeremiás is ebben meg-ütködött volt, könyvének 11 rész 1. vers. *Mi az oka hogy ilyen boldogságok az istenteleneknek usok és békeségben vadnak mindnyájan az istentelenek.* De meg-felel a' 3-dik versben, *holott az istenteleneket öszve gyűjtöd, mint a' mészarszékre rendeltetett juhokat, és késcited öket a' meg-ölsnek napjára.*

De illyen e' háládatlan világ. Ugy hog, igazánanittya Salamon, Prædikátor könyvének 9. r. 16, 17. vers. *Ha egy ember az o. szágot, várost meg-tartaná-is, csak el-felejkéznenek annak hű égéröl. A' hizelkedőknek s' udvari járekokoknak nagyobb becsülötek vagyon gyakorta, mert azoknak annyit adnak hogy maradék-is meg-éri véle; mikor az istenes kegyes életű igaz hűséges bathos embernek maradékja éhezik, szükölködök, és alig vagyon fejet-is hólott le-hajtra.*

Fély azért Erdélyben el-széledett Christus gyülekezete, hogy ne tenéked is prophetált legyen Esaiás, könyvének, 57. r. *Az igaz el-üfé: és nincsen senki ké eszében venné: az irgalmaság tévö emberek el-szedatnek, és senki meg nem gondolya hogy a' következendö veszedelem előtt vétetik el az igaz.* *Éc.* Fély ne tönökre-is Erdélyben lévő jerusalembelieknek mondottal legyen, veszedelmereken s' utolsó romlaltokon szánakozo edes Christustok, Matth. 23. 43. *Annakokáért mondom néktek, hogy el-vétesik ti sötetek az Isten országa, és adatik a' pozány népnek hogy annak gyámölését teremtsö.* Es így következék lelki éh ég, mely lökkel nagyob a' életi éhégnél, Amos 8. 11. 12. a' mint nyilván vagyö. Fély hogy rajrad bé ne tellyek, bölcs Salamon tanitása s' helyes monása. Prov. 19. 18. *Mikoron meg-szünök a' mennyei látásnak tudománya, a' nép meg-mezitelenül.* (el-szakad Istenöl.) Ti-is Erdélyben s' Magyar országban Christus igaz szolgait nem becsülö emberek félyetek, hogy meg ne büntesse az igaz itéletű Isten a' mennyei dolgoknak vilgálását, erej ben s' igazságában valo hirdetéle; és a' tudományt noha meg-nö-ák né-mellyek, lelki balgatagsággal tudatlansággal meg-ne verjen, mint a' háládatlan Izrael. Hóscás könyvének 4. rész, 6. vers. *El-üfé az én népem mivel hogy*

tudomány nélkül való, &c. Es valamiképpen Illyés el-ragadtatását a' hálládatlan Izrael népe közzül, nagy bodulás, háboruság, és Samariának, (metropolisvárosának) meg-szállása, az után izonyu veszedelmes éhség követte, (mint meg-láthatni Királyok 2. könyvének 6. r. 24. 25, 29. vers.) Ti-is fellyetek Erdélyben és Magyar országban Izrael maradéki hogy ezeknek az Illyéseknek, Christus hűséges igaz Szolgainak, el-ragadtatásokat reménten változás, és közönséges háboruság, nyomoruság, nagy veszedelem nem sok idő múlva ne kövessék, kiket az Istennek irgalmassága mindazonáltal, a' közönséges minden rendeknek meg-alázások a' hatalmas Isten kezei alatt, és a' szives meg-térés előzön meg, nem csak kívánom, hanem naponként ezekért a' könyörülő Urnak esedezni meg, nem szünöm. De immár itt ha tovább terjeszkedném, a' meg-igirt második Tudománynak traktálásául, (rövid de világos fontolással) el-rekésztetném most. Hogy azért igiretemnek eleget tegyek, arról-is a' mint az idő engedő s' a' szomorú alkalmatosság kívánnya, rövideden szollok; az után a' jelen való váratlan szomorú alkalmatosságra mindeniket alkalmaztatom.

MASODIK TUDOMÁNY.

Az Isten egész Izraelnek, abban az Ecclesiának s' Scholáknak, erős győzhetetlen kovári, bátyái, fegyveri, és az ördögökön-is győzedelmeskedő vitézi; a' buzgó lelkű, szeléd, kegyes életű, mennyei Istenes tudományu Tanitók.

Feljebb meg-magyarázott igék világosan meg-mutatták, e' tudomány az igékben egészen mint fundáltatott. Holott meg-értők mitsoda okokra Illyés Propheta mondatott Izrael szekereinek és lovaginak; és minden igaz Christus hűséges szolgainak mitsoda okokra nézve tulajdoníthatatik. Nem szükség azért itt már azon csüggedeznem, s' azzal időt töltenem. Legyetek csak figyelmetesek a' következő dolgokra, s' e' tudomány-is ti előttetek világos fényben léfzen.

I. Mert azt a' bölcseséget, tudományt tanították, mellynek semmi bölcseség, értelem, tanács, ellene nem állhat. (Mint ezen szokkal tanít az Ur Christus, Luc. 21. v. 15. Salamon-is Példás könyvnek 21. r. 30. vers.) Azt, melly által az életnek elzendei meg-hozszabbulnak, Példás könyvnek, 9. r. 11. vers és a' mellyhez semmi gyönyörűségek egyenlők nem lehetnek, ugyan azon 8. résznek 11. vers. Azért egyéb dolgok felett Salamon bölcseséget kívánt Isten-től, 1 Reg. 3. v. 9. Mivel egy szegény bölcs ember (a' mint ő tanít, Prædikátor könyvének, 9. r. 16. 17. vers.) a' várost a' hatalmas Király ellen bölcseségével meg-szabadtotta, más nagyra vágyók s' elsősegen kapdosók felett. Helyesen-is állattya mind ezeket, mivel Átszöny volt, melly bölcseségével addig esedezett a' nép

a' nép előtt, azt cselekedte, hogy ama' pártos Sébának a' kőléggel fejét vétetvén ki-vetetté; melly miatt az egész metropolis városnak el-kell vala vesztie. A' mint nyilván vagyon, 2 Sam. 10. v. 21, 22. Átszöny volt ama' Thekohabéli, ki az ezres, bölcs Dávid Király előtt, olly bölcsen esedezett, hogy Absolonnak kegyelmet, és bujdosásából békefélig viszsza menetelt nyerne. A' mint erről olvashatsz, 2 Sam. 14. r. 7, 8. és következő vers. Átszöny volt Abigail, ki bölcseségével a' főlvény bolond Nábál életét meg-tartotta, és Dávidot-is az el-fánt yilkosságtul meg-tartoztatta, mint meg-láthatod, 1 Sam. 25. r. 23, 24, 25. és következő versekben. Így vadnak hiszem ezek? Nem szükség hiszem ebben tovább mennem? De oh bölcseseket s' bölcseséget, igaz tudományt s' igaz tudolókat, valóságos kegyeséget, s' valóságos (né nével való) kegyeseket, kevése, ne mondgyam majd semmire becsüllő szegény edes nemzetem! Ha kevése, kegyes Tanitok, mint Mofes (a' mint 2. könyvének, 31. r. 31, 32. következő versekben meg-irva vagyon) bölcs-ségekkel, igaz kegyeségekkel, buzgoságokkal Isten előtt való könyörgésekkel s' esedezésekkel az országot meg-tartanak-is, (mint fellyeb-is Prædikátor könyvnek 9. r. 16, 17. vers. emlitettem) eltekben-is kitiny háliját vennék, holtok után pedig maradékokat még bősézsággal illetnék, azzal fizetnék-meg az el-vett jótéteményt, mint az Aegyptiutok Josephnek jótéteményéről el-felejtkezvén maradékát még nyomorgatták. Mofes 2-dik könyvének 1. r. 8, 9. vers. Mivel nem veszik fontba a' mostani emberek, PLATO ama' helyes s' praxifra méltó mondását; ki akkor s' azt a' népet mondotta boldognak, mellyen Bölcsék uralkodnak, és igazgattyák azt; Avagy a' kik azon uralkodnak s' azt igazgattyák, bölcselkednek, (philosophálnak) De hiszem nem kell a' pogány bölcsékhez mennünk tanács kérdeni; elég tanácsot adott Isten, mikor veszedelemmel fenyegeti a' tudományt meg-utáló, kevése becsüllő népet, Hof. 4. v. 6, 7. Sőt még az örök életet-is az Ur Jesus Christus-is az igaz lelki bölcséknek s' idvefélig esmérettel élőknek igirte, Joh. 17. v. 3. &c.

Ha több okokat kívánsz, őt adhatok még ehhez.

11. Mert a' Christus igaz hűséges szolgai, az igaz kegyes Tanitók, a' gonoszoknak, s' következő romlásnak látói, mellyre nézve-is az O Testamentomban a' Propheták nézőknek avagy látoknak hivattattak. Mint többi közd. r. 1 Sam. 9. v. 11. Ma-is (a' mint ama' meg-boldogult lelkű Calvinus tanította,) azon Isten vagyon, s' mikor azon vétkeket az emberek követik, mellyekért Istennek itéleti szállott a' népre; szintén ugy jövendőt mondhat az igaz Tanito; Mivel azon igaz itéleti gyakorollya ma-is az igaz itéletű bölcs Isten az emberek közd. Azért-is nem vethet hálot a' Tanito szemére, hogy a' jót gonoszoknak, az edest keserűnek mondgya. Jaj akkor néki s' néked-is, Esa. 5. 20. &c. Sőt a' mit igazán

lát arra kell figyelmezned, s' mint majd az oktató haszonban erről is érthet, ha az Ur Isten elmét adott az értésre, fület a' hallásra.

III. Mert azok világosságok; úgy hogy ha azok intéstinek, s' Tanításának nem engedez, setéségben jár és maradt. Erre nézve édes Christufod Keresztelő Jánost világosságnak mondgya. Lásd-meg, Joh. 5. 35. Nyilván pedig, akkori szolgait s' Apostolit, világnak világosságának lenni tanítja, (Matt. 5. 14) melyet meg-vetvén örökké el-kell veszned.

IV. Mert ók mint ha Isten maga szájával szolna néked, úgy szolják az Isten beszédét, és hirdetik az Istennek akarattját, melly világi s' örökkévaló meg-maradást nézi. Így Áaron szája gyanánt volt Mósesnek; Szájának mondatik, 2-dik könyvének 4. r. 16. vers. Sz. Pál 2 Cor. 5. 10. azt tanítja, mint ha Isten maga szájával szolna, úgy kell venni az ő igaz Szolgai tanítást, követségit. Azért is nem kérhet tanácsot hiszem a' némátul: Így ha tudatlan, istentelen, erköltstelen Tanítókkal vér-meg Isten, veszedelembé esel. De az igaz, buzgó, tudós, kegyes életű Tanító, mint trombita veszedelmedet megelőző vé:keidet ki-mondgya, s' kimből meg-térvén el nem vesz, Efa. 58. v. 1, 2.

V. Mert ók szabadítók; (jól meg-érts, nem Pápistai értelemmel mondom.) Mivel szabadítók életben, nem holtok után. 2. Ennek felette szabadítók nem okképpen, hogy az ideig s' örökké való meg-szabadulásnak szerző avagy érdemlő okai volnának; mert ilyen több s' más nincs a' Christufon kívül. (Act. 4. v. 11. Es nincsen senkiben másban idvelség, &c. és 1; résznek 39. vers. &c.) Hanem eszközképpen, a' mennyiben a' Christus azokat tette s' választotta eszközül hozzá való igazgatásban s' vezetésben. Így értsd Abdiás könyvének utolsó versében, a' szabadítók a' Sion hegyére hogy fel-mennek azt mondgya.

VI. Utoljára, Mert ók vezérek az örök életre, vezető nélkül a' vak veszedelembé esik, Matth. 15. 14. a' mint az Ur Christus tanít, &c. Mi Adámban mind lelki vakok lettünk, azért szükölködünk hogy a' Christushoz igazgattassunk, és az el-vezetteit, de Christus által meg-nyert örök életre vezetteisünk. Ebben eszközök mint fellyeb értetek a' Christus hűséget, igaz, kegyes életű s' tisztá mennyei tudományu szolgai. Mint sent Pál is tanít, 2 Cor. 5. 11. *Az embereket viszszerük a' hitre, &c.* Ók a' Frigynak, békéltetésnek, meg-engestetésnek szolgai, olyan értelmével a' mint fellyeb hallatok s' meg-értetek, ugyan azon résznek 18. versében így tanít sent Pál Apostol. Ide járul, hogy a' következő pusztaulások, és romlásnak ezeknek el-szedegettetések, s' az Isten rettenetes haragjának nyilván való jegyei, követi. Zachariásnak, 11. r. 8. 9. v. *Es egy holnapon hávon Pásztori bucsátam el tőlök, &c.* Es mondék: *Nem őrizlek én titeket, a' ki halálra való haljon-meg, &c.*

Ex-is a' világosító meg-értett Tudomány oktat egynehány dolgokra. Ugy hallád hiszem, az egész Izraelnek, abban lévő Ecclesiának s' Scholáknak erős győzhetetlén kővári, bátyái, fegyveri, és az ördögökön is győzedelmeskedő vitézi; a' buzgólelkű, szeléd, kegyes életű, mennyei Istenes tudományu T A N I T O K. Es az után, minémű nagy kárára légyen ezeknek ki-ragadtatások, meg-értéd.

Valakik azért Vároktól, Bátyájtól, Fegyverektől, Vitézektől meg-fosztani, és lelki testi ellenfégeknek magokat, Ecclesiájakat, Scholájakat prédára adni, iszonyodnak, és az egész Izraelt veszedelembé ejteni irtoznak; vigyázzanak a' következő hat dolgokra; és azokkal magokat oktasák, másokat istanítani tudom bizonyoson úgy tudnak.

Hogy azok meg-győzhetetlen mennyei bölcseséget tanítanak, meg-hallád. Azért minden világi bölcsék felett becsüllyed azokat, nem nézven magokban, hanem kinek követi, becsülvén azért. Nem becsüllek-meg a' Hammoniták Dávid követit, el-vévék jutalmát, 2 Sam. 10. a' mint vagyon. Magára veszi a' Christus szolgai gyalázattokat fellyebb hallád. *A ki titeket meg-utál (meg-vev) engemet utál-meg, (engemet vét-meg,)* Luc. 10. v. 16. Mert némely Istenrel járdók, lelki bölcseséget semmire becsülök, minden bokorbol Papot ugratnak-ki, de még városbol, s' országbol is nem telik néha két Jeremiás. Az a' jaj hogy csak számot szeretnek az olyanok, hogy légyen Tanító, ha magánál nem tudosabb is, nem kegyesebb is, sőt ha magához hasonló annál inkább szereti. De mi haszna ha mindent bírál is, ha lelkedet el-vezted, azzal lelked veszedelme őregből, Matth. 16. 25, 26. Sőt ad Salamon tanácsot, (ki többet bírt náladnál,) Prov. 3. 13. Boldog embernek mongya ki szert téfzen az igaz bölcseségre, 4. r. 5. v. Szerezz bölcseséget, &c. Prédikátor könyvének, 12. r. 15 versében. Mindenek felett való jonak mondhatván az Isteni felelmet.

II. Hogy azok Látoi lelked és tested veszedelmének, ha meg nem térsz meg keményedel, Prophetáid is, kárhozatodnak meg-jövendőld. Azért hogy Elymás modgyára ne járj, ki ellene akarván Sz. Pál Tanításának állani, vaksággal vereték-meg, Apostolok cselekedetiről írt könyvnek, 13. r. 8. 11. versében, és hogy lelki vaksággal meg ne veretessél, a' mit az Istennek könyvéből látnak, adgy hitelt annak, meg-emlekezvén az Apostolok feleletiről; Istennek kell engedni, s' nem embereknek, Apostolok cselekedetiről írt könyvnek, 4. r. 19, 20. verseiben. *Mert lehetetlen azokat, a' medyeket láttunk és ballottunk hogy ne szollyuk.* Így felelének az egész gyülekezet véneinek az Apostolok.

III. Mivel ó általok szol a' Felséges Isten: meg-lásd szájokat ne igyekezzed

bé-dugni valami ajándékkal, mint Esaiásnál, 56. r. 10. 11 versékben. Néma ebeknek, nyereség szeretőknél mondván, az erős mindenható Isten rettentésül fenyegeti. Hasonlóképpen Jeremiásnál, 6. r. 13 versben. és 8. r. 10 versében, a' békeféleggel hamissan biztatokat s' családul hízeltkedőket. A' kik azért lelked javára igazán szólnak, ellene mondván, ne ved szájokat mint Ananiás fő Pap az igaz mondásért szent Pálnak száját verette, Apost. Cselekedetekről írt könyvek, 23. r. a' 2 versben. Ne is csufold-meg őket, ne légy tárfok azoknak, kik a' joért földözni őket s' meg-ólni-is készek, és hamissan el-árulni, kárhoztatni nem tartják iszonyu véteknek, mint a' Sidokcselekedtek az igazságért az ártatlan Christussal: Ki-is meg-jövendőlte ezt az embereknek gonofzságokat, Szent Jánosnál, 16. r. 2 versben. De ilyen keserves forfok, s' állapotok lévén-is, az Ur Christus igaz szolgainak, csak igazságot kell mondaniok, mivel Jeremiásnak az Isten igéje miképpen olyan volt mint a' csontában rekesztetett égő tűz, könyvének 10. r. 9, 10 versékben. Lelkek vesztesége alatt, ezeknek-is csak ki kell mondani a' Jákob házának hamisságát, Esaiásnál, 58. r. 1. 2. versékben, a' mint az Ur szól.

IV. Mivel világosságok a' Christus igaz hűséges szolgálai, meg-emlekezél róla, a' Sátán tégedet örökkévaló sötétségre vezetne, ha ezek tégedet a' világosságra nem vezetnének, Ephesusban írt levélnek, 5. r. 8. versében. Valátozok ti-is régen sötétség, mostan pedig világosság az Urban, &c. Sz. Máthénak 4. r. 16. versében; A' sötétségben helyhezterett nép láta nagy világosságot, &c.

V. Mivel azok szabadítók, (fellyebb hallád mitsoda értelemmel.) Ha a' te lelkedet a' pokoltul meg nem szabadították, (válták) a' Christushoz vezetvén, örökké el-kárhozol, a' pokolbéli kíkokban kínlodol: örömmel, s' készen engedgy azért az ő intéseknek, és hivatalok szertént cselekedvén meg-becsülyed, sőt elömozditsad, a' mennyire tetőled lehet.

VI. Mivel vezérek az örök életre; ne járj a' kárhozatnak uttyán, gyűlölyed az ördög munkáját, mert a' világosságnak a' sötétséggel, a' Christusnak a' Beliállal semmi egyetése nincsen, 2 Corinthusban írt levélnek, 6. r. 14. 15. versékben, és mivel ők a' frigynek, békelterésnek, meg-engesztelésnek szolgálai; azért mintha ha Isten kérne a' te ked békefélegre, Istenel való békefélegre ugy tartsad, 2 Corinthusban írt levélnek, 5. r. 19. 20. versékben. Es mivel a' következő Isten haragjának jelei azoknak el-szedegettetése; azért becsüld meg, háládatlansággal hogy közönséges romlás magadra és a' népre ne hozz, mint meg-jövendőlé edes Christusod, Sz. Máthénak, 23. r. 37. 38. vers-

GYÖZŐ HASZON.

Utolszor írvén mind ezeket, már alkalmaztatom a' yáratlan szomorú alkalmat,

kalmatoságra. Annakelőtte pedig te reád fordítom tanításomat. Oh régiség-gel. fok néppel, hatalommal, győzedelemmel, vitézséggel híres néhai Magyar nemzet; mostan pedig fonkolyára, seprejére jutott, s' majd mindeneknek prédájul adatott, utolsó romlásához közelgető nyomorult nép! Te reád abból állo fok nyomorúság habjaitul régen hanyatott, és a' rettentés haragu Istennek meg-emélt ő tüzében, csak nem mind meg-eméltetett, s' kevés magaddal abból meg-menekedett, meg-szabadult, ERDELY Országra! Hol vadnak a' te erős bátyaid? Hol külső erős hadakozó s' győzedelmeskedő vitézid? Hol nagy híru bölcs, tanácsos, álhatatos elől-jároid? Fegyver, s' halál által, s' keserves fogság által avagy meg nem eméltetettek? mint a' háládatlan nemzetet fenyegeti Isten, Esaiásnak 3. r. 12, és következő verseiben.

Hol vadnak ma, nem csak Enyedi (szép számu tanitokból s' tanítványokból állo, ma közzületek ki-ragadtatott Illyés Prophetátok által épített) Collegium; hanem ez Erdély országában el-szedett s' nyomorúságra jutott szegény Magyarság a' te bátyaid, fegyverid, győzedelmeskedő vitézid? Es lelki testi békefélegre s' meg-maradásodra vigyázo, s' azért-is Isten előtt buzgovan esedező, könyörgő Molesid? Hol buzgo lelkü, Isteni igazság, tiszta igaz tiszteletet, vallást szerető, azért-is gerjedező Illyésid? Hol következő nyomorúságodat, s' romlásodat meg-jövendőlé s' azért siránkozó Jeremiásid? Ez a' többi között, keservesen siratván az el-prédáltatott s' gyalázatos pogány rabságára vitetett népet, e' szokra fakad-ki siralmas könyvének, 5. részének 3. versében: *Arvákka maradtunk Atya nélkül.* Ugy vagyon ti-is mondhatjátok. Ezt keservesen érzed tőle el-maradott s' világi keserves állapotra jutott özvegye, életében pedig kedves házas társa, és el-maradott nevetlen árvái, *Arvákka maradtunk Atya nélkül!* De közönségelebb kárt-is vallott még az Istennek Magyar Izraele, ennek az Illyésnek, Christus haláláig hűséges Szolgájának el-ragadtatásában; Ugy hogy Erdély országában lévő tudos Ifjuság és Enyedi Collegiumban nevedező s' virágzó szép tudos sereg mondhatod ma sirva; *Arvákka maradtunk Atya nélkül!* Im az igaz itéletü Ur, meg-maradott tanitodra-is súlyoskezelt bocsátotta, ugy annyira hogy erőtlensége miatt gondvifeléledtől most el-vonattatott!

Ha a' második Tudományt fontolod, ország, és nyomorult pulzta országban lévő Christus kitsiny serege; lelki fegyvereket ado, lelki vitézségre tanító, és lelki testi békefélegre esedező Illyésedtől váltál ma meg! Oh Elisztók, sok, Elisztók, ennek az Illyés lelkü embernek tanítványi, Enyedi Collegium! Lelki harcra, lelki győzedelmeskedő fegyverekkel tanító Illyésedtől váltál meg!

ál-meg! Melyre nézve mondhattátok Eliszussal: *Edes Atyám, Edes Atyám, Izraelnek Szekerei és Lovagi!* Ha Illyésnek életét nézed, és üldöztesben való buzgólgát: Mikor Achábtul halálra üldözterett-is, az Izrael igaz Istene igaz tisztelésiért gyótrótte lelkét. Igy mikor Kolosvár veszedelmében forogván halálos félelemben volna, akkor-is az Isten igaz tisztelésű seregével tisztiben megmaradott s hűségesen el-járt ez a' közzülünk ki-ragadtatott Illyésünk.

Ha Illyés el-ragadtatásának környűl-álló dolgait meg-fontolod; Tudod Gilgálba s' onnét Bételbe, Bételből Jerichoba, Jerichoból a' Jordán vize mellé ment, s' az után ugy ragadtatott-el, 1 Királyok könyvének, 1. részében az 1, 2. következő versek. Ugy ez Christus szolgálja, Izrael közzül el-ragadtatott Illyés, elsőben hazámban neveltetett boldog emlékezerű Vasarhelyi István kedves vér szerént való Atyafis gondviselése alatt; az után gyarapodván idejében, s' értelmében, tudományában, akkori híres Academiával verelkedő Fejérvári Collegiumba ment, honnét idegen országokba küldetett. Onnét Isten szép ajándékival teljes lévén visszajött, és ke- es idejig az Ur Christus Ecclesiájában forgodván Kolosvárra vezetette Isten; Holott-is mind addig munkálkodott, s' terényen épített, míg ez hi-es most Isten kegyelméből, imnár általa virágzó Enyedi Collegium nem fundálnának, mellynek fel-állatásában mint buzgott, mikor málok nyugotiak mint tórdóit, okokkal és derekas javallásokkal mint serkengette a' nagyrendeket, és méltóságos Fejedelmünk-is kegyes terézete hogy ahöz járulna abban mint terénykedett, most bizonyítja a' valóság, s' a' dolognak ki-meneteli; (A' mint hogy természetiszerent-is kegyelmes Fejedelem, közönséges jobban-is csak volna példa, és volna-nak serkengető ósztónók, ilyen nyomorúságokban-is lelki jerusalem építést nem tartaná kitsinynek.) Ebben-is engedett. Oh Enyedeinek a' te Illyésd-nek terény vigyázása, forgolodása által most virágzó híres Collegium, vajha sokáig virágzanál! és vajha a' tengeli háboruktól hanyattatván ismét el nem szélednél! En félek, meg-vallom, hogy a' mint Illyés el-ragadtatását közönséges bodulás, lelki testi éhség, Samaria meg-szállása, nagy háborúság követte; e' ti Illyésnek el-ragadtatását-is ez ek a' keserves állapotok ne követnék. Félek (mivel ez jó földű Erdély országa lakosai, vad gyűn ölelőt termenek,) félek igen meg ne fosztassanak az Isten kegyelmétől, és igéjének nagy világául, mellynek bőrsége miatt némelyek meg-csömörölvén lelkükben szintén meg-fagytak, s' majd tellyességgel kegyelég, szeretet, jó cselekedet, mértékletesség nélkül maradnak, és az igaz Hittnek gyümölcse nélkül élén a' Hittnek szájkömben viselik. Miképpen jóvendőt az Apostol, ugy tessék e' mi időnk-

időnkre-is, Timotheushoz írt levelének, 3. r. 1, 2, 3. s' következő versekben, Titushoz írt levelének, 1. r. 15, 16. versekben.

I N T Ó H A S Z O N.

Holott ezek eléggé meg-síráthatatlan keserves állapotunkra mind igy vadnak. Azt kérdehetéd. Miképpen kellene ez utolsó veszedelmre hanyatlott állapotunkat meg-orvosolnunk, és a' következő, s' nem megszűlévő romlást meg-előznünk? F. Igaz valóságos meg-téréssel, Joel Propheta könyvének 2. r. 12, 13, 14. versekben. *Állj mostan-ú azt mondja az Ur, térjetekek meg én hozzám eslyes ti szivetek szerént, bőtőléssel-is, frással-ú, keservekkel-ú, és szaggyatok meg sziveteket, nem ruhátokat, s' térjetekek a' ti Uratokhoz Istenetekhez, mert ó kegyelmes és érgalmas, késedelmes a' haragra, és nagy az ó kegyelmeisége, meg-tartozik a' büntetésből, ki tudja talám hozzátok tér az Isten és meg-bánja szándékát, &c.* De oh utolsó rettenetes veszedelmedtől, s' pusztulásodtul kevéssé, s' majd semmit irtozo nemzetség, meg-keményedett lelkű nép! Nagyobb részről bujalkodtok, észtok, isztok, tobzodtok, vigadtok, musikáltattok, és nem esik-meg lelketek országotok romlásán, s' edes szegény nemzetetek pusztulásán, mint szol Amos Prophetánál az erős Isten, 6. r. 1, 2, 3. következő versekben; Nem szánnyátok a' Josephnek romlását, &c. Oh csak a' pogány Ninivébéliek királyát követnék a' mi urunk, ki Jonás szájából halván a' rettenetes fenyegetést, nem vévé tréfára (mint mi,) udvari csuságra, és játékra nem fordítá; Hanem székiből ki-kelvén, királyi ruháját gyász ruhára változtatván a' porba üle, és parancsolatot ad-a' ki a' népek a' meg-térés telől. A' mint könyvének 3. r. 6, 7. következő versekben vagyon. De mivel mind másképpen vadnak a' dolgok, ha ilyen, ma köztetek lábra kapott testi bátorságban éltek, mi hasznahizelkednem, im meg-mondom azért kedvezés nélkül az igazságot. Félyetek meg nem jobbitvan magatokat, hogy a' pogány fogságában, valakban, csincérekben, tömlőz fenekén, és holt testetekből halmat rakván (mint már nálunknál jobbakon ez végbe ment) éreztetek-meg orvosolhatatlanul s' változhatatlanul az erős mindenható rettenetes Istennek haragját!

En tölem az volna azért a' tanács még most, a' mit ki-kiáltatott Isten hűséges szolgálja Ezechiél által, könyvének 33. részének 11. versében. *Térjetekek meg; Térjetekek-meg azért a' ti gonosz uraitokkal, és miérs halnátok-meg Isten háza!* Tovább ebben mennem a' mostani szomorú alkalmatosság már nem enged. Talám killyebb terjeszkedvén most-is kolletinél, unalmat szerzettem. De meg-engedhetitek, mivel lelki testi javatokat, békeségteket, meg-maradástokat keresvén a' szeretvén cselekedtem, kívánván én-is veletek (ugy tetezven a' nagy te-

ILLYES PROPHE TANAK EL-RAGADTATASA.

gálmn Urnak) e' jo földön Istenemet dicsírni, irtozván pedig pogány tettene-
tes halálhál keferveflebb fogságában kinlodni. Talám ha énnékem erről valo
bővebb szollásra s' iractára Isten más alkalmatofságot nem ad-is, más húséges
szolgai által végbe viszi. A' minden vigasztalásnak s' könyörületességnek Iste-
ne pedig, szánnya-meg sz ó lelki Izraelét és Sionát, és a' meg-keferedteket,
lelkekben-is meg-scbhetteket vigasztallya! és e' közülünk ki-ragadtatott
Illyésünknek el-ragadtatását ne tetézze Jerusálemének váratlan háboruival, s'
több nyomorúsággal; Elízusoknak, Propheta fiainak hirtelen siralmas el-
széleltetésével! Ne hozzon e' népnek háládatlanságáért lelki éhséget! ne moz-
ditsa-ki országát végkeppen utolsó veszedelmére, e' vakmerő, meg-átalkodott
nemzet közül. Sőt inkább lelki Sionát, s' Jerusálemét, annak lakosit ke-
gyelmével vegye elől, sok nyomorúságiban kétségben esni ne engedgye, hanem
vigasztallya, és szerelmes Fiadrágálátos vétén szerzett örök országának bírá-
sára tartsz-meg! AMEN! AMEN!

